

ČESKÁ ŽENA

ČASOPIS VĚNOVANÝ ČESKÝM KATOLICKÝM
ŽENÁM A DÍVKÁM V AMERICE.



ROČ. (VOL.) XXVIII. 6. ČERVENCE (JULY) 1935. ČÍSLO (NO.) 780.

Adresa: "ČESKÁ ŽENA", 1611 South 11th St. ST. LOUIS. MO.

204
77014882

Česká Žena

Published Weekly
Devoted to the interest of Czechoslovak
Catholic Women in America.

... Published by the ...
BOHEMIAN LITERARY SOCIETY
of St. Louis, Mo.

— Předplatné: —

Pro Spojené Státy \$2.75
Do Evropy a Kanady
a v St. Louis, Mo., poštou \$3.25

Adresa: — Address:

"ČESKÁ ŽENA"

1611 South 11th St. St. Louis, Mo.

30.—Neděle—Památka sv. Pavla.

Cervenec

- 1.—Pondělí—Nejdr. Krev Ježíše.
- 2.—Úterý—Navštívení Panny Marie.
- 3.—Středa—Heliodor; Otto.
- 4.—Čtvrtek—Prokop, opat.
- 5.—Pátek—Cyrill a Method.
- 6.—Sobota—Isaiáš, pr.; Goar.

Dobrý pro Mladé i Staré.

Paní Lena Posl, Liberal, Kansas, píše: "Koupila jsem dvě láhve Dra. Petra Hoboko a Léčivý Olej Liniment pro našeho maličkého, který trpěl tolik revmatickými bolestmi, že nemohl chodit. — Po užívání Hoboko a Léčivého Oleje Linimentu jsme seznali, že jeho stav se tolik zlepšil, že nyní máme vždy Hoboko a Léčivý Olej Liniment v domě. Jsou dobré léky pro mladé i staré." Tyto dobrou-vyzkoušené léčivé prostředky, — které byly užívány s výtečnými výsledky miliony trpících nemožnou být nalezeny v lékárnách. — Jsou dodávány pouze místními jednateli stanovenými Dr. Peter Fahrney and Sons Co., 2501 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Uprímný. V malířském atelieru: "A teď mi, příteli, pověz upřímně, čemu se na mých obrazech nejvíce obdivuješ?" — "Čemu? Že ten šmejď vůbec prodáš."

Dohodli se. "Tati, co je to kulaté na těch stromech?" — "To jsou modré blumy." — "A proč jsou červené?" — "Protože jsou ještě zelené, a už dej, kluku, pokoj."

Ze zákulisí. V dámské šatně jistého divadla dvě umělkyně se dostaly do hádky — k vůli stáří. Když hádka dostoupila svého

UPOZORNĚNÍ P. T. JEDNATELŮM, JEDNATELKÁM, ODBĚRATELŮM A ODBĚRATELKÁM "HLASU" A "ČESKÉ ŽENY."

Rozposíláme všem svým čtenářům a čtenářkám "Hlasu" a "České Ženy" výkazy a upomínky, by se v době nejbližší laskavě vyrovnali, dluhy své zaplatili a předplatné poslali. **Uvádíme toto ve známost, aby P. T. jednatele a jednatelky našich listů, mají-li od našich čtenářů skolektované peníze, tyto nám co nejdříve laskavě poslali.** Tím se vyhneme my i P. T. jednatele a jednatelky, jakož i naši čtenáři mnohým nepříjemnostem. V každém závodě musí být co největší pořádek, má-li náležitě pokračovat a prosperovat.

Doufáme, že naši přátelé a spolupracovníci, naši jednatele, jednatelky a celá naše čtenářská obec vezme si toto na vědomí a nám ve vydávání našich listů potřebné pomoci poskytnou.

**V úctě Vydavatelstvo
"Hlasu" a "České Ženy."**

vrcholu, zvolala první: "Ostatně ty nemusíš být právě tak pyšná, vždyť ani nevíš, kdo byla tvá matka!" — "To máš pravdu," odtušila druhá, "možná, že jsi jí

Boule a bolest v noze.

Lonsdale, Minn., 6. května 1935. — Rostla mně boule na krku, že již těžko jsem ruku zvedal. Pod Nonat se boule ztratila. Jindy mně bolela noha že jsem se nemohl na lůžku obrátit. Nonat též pomohla. Když tak dobře pomáhá nechci bez té masti být. — James Řezáč, Sr.

Na suché bolesti nedává se náplast dokud první na těle drží. Pravá masť je s tímto Trade Mark.



Cena Nonat jest 50c a \$1, poštou 55c a \$1.05. Ptejte se vašeho lékárníka nebo jednatele, ale nic jiného neberte. — Pište přímo na naši adresu:

MARIE LEIBLINGER & CO.
P. O. Box 285. Altadena, California
V Chicagu u p. Nanák, 1724 W. 18th Pl.
V Clevelandu, O. u p. F. Krobůsek, 12718
Holborn Ave.

právě ty, a proto tě prosím za odpuštění."

Nejnovější móda. Potká švihák svého krejčího, kterému dluží víc než dost. "Služebník, pane mistře, Jaké pak svrchníky budeme nosit na jaře?" — "Zaplacené!"

LUČNÍ THE

pro všechny vnitřní bolesti, nastuzení a flu. 50c balíček vyplacen.

J. L. Irwinsky,
Banner, Okla.

ZBAVTE SE BOLESTÍ NOHO!

Ať jsou to zanícené kotníky, spletené žíly, boláky, otevřené rány, Dr. A. J. Novákové

HOJIVÁ MAST KORUNA

bezpečně a rychle pomůže. Na kuří oka, kotníkové a jiné mozoly, otlačení na chodidle, moje náplasti

NO-CORN PLASTER

všech muk vás zbaví. Užívám obojí ve své praxi již 30 let a poradím Vám dobře. — Velká krabice Koruny 75c, menší 50c. Soubor 6 náplastí na kuří oka, "bunions" nebo na chodidla s velkou krabicí Koruny vyplacené poštou \$1.00.

DR. ANNA J. NOVÁK
chiropraktka

3955 W. 26th St. Chicago, Ill.

Pravá česká povídla



švestková,
ananasová,
malinová a
meruňková
Prune,
Pineapple,
Raspberry and
Apricot (jams.)

PRO ČESKÉ HOSPODYŇKY NA VENKOVĚ

zasíláme po celých Spoj. Státech za ceny mírné.

Jediná česká firma zasílající
povídla a zavařeniny.

Pište si o cenník.

KOŘÍNEK'S BAKERS' SUPPLY
COMPANY,

4830 W. 25th St. Cicero, Illinois
Ryze česká firma.

ČESKÁ ŽENA

ČASOPIS VĚNOVANÝ ČESKOSLOVENSKÝM ŽENÁM A DÍVKÁM
V AMERICE

Adresa: "Česká Žena", 1611 So. 11th Street, St. Louis, Mo.

Entered as 2nd Class Matter Oct. 2, 1903, at the P. O. at St. Louis, Mo., under the Act of March 3, 1879



ROČ. (VOL.) XXVIII. ST. LOUIS, MO., 6. ČERVENCE (JULY) 1935.

ČÍSLO (NO.) 780.

Nový ročník "České Ženy".

Tímto číslem zahajujeme s pomocí Boží nový, 28. ročník tohoto časopisu, jediného to listu zde v zámoří, věnovaného našim českým ženám a dívkám, jež si ho oblíbily, jej pilně čtou a podporují hmotně tím, že si jej pravidelně a poctivě předplácejí a morálně mu poskytují pomoci tím, že jej horlivě a stále rozšiřují a do něho pilně dopisují.

Zijeme v době velice těžké, v níž je nám všem zápasit s těmi hospodářskými neutěšenými poměry, z nichž povstává také krise duševní, jak na to myslící veleduchové poukazují. A tu právě v takových dobách je třeba, abychom čtením poučných, vzdělávacích a zábavných časopisů, jakým je bez sporu "Česká Žena", se duševně posilovali a ty životní chmury a těžkosti od sebe zaháněli.

Kéž je tento nový, 28. ročník "České Ženy", začátkem lepší doby pro naše milé čtenářky, jimž vroucně děkujeme za všechnu minulou přízeň a uctivě je žádáme, aby laskavě s námi i nadále spolupůsobily tím, že si budou list tento předplácet, že budou do něho pilně dopisovat, jej rozšiřovat a také oznámky do něho získávat.

Ještě jednou všem přítelkyním a příznivcům tohoto listu srdečně za vše, co pro něj vykonali, děkujeme a doufáme, že i nadále jej budou podporovat a rozšiřovat.

V úctě

Vydavatelstvo a Redakce
"České Ženy."

K. Balík:

Výchova povahy.

Motto: "Pokrok lidstva jako celku závislý jest ne na tom, jak mnoho nových strojů pomocí elektřiny dovedeme sestavit, nýbrž na tom, mnoho-li jest charakterů."

(V. Gabriel.)

Korunou výchovy je vypěstování řádné povahy neboli charakteru, a proto veškerá výchovná činnost k tomuto cíli má směřovati.

Charakterem vyrozumíváme vůli, jež si navykla jednati ve všech případech a vždy dle zásad dobře vzdělaného rozumu. Je to tedy trvalý směr vůle jednati dobře, neboli mravní síla vždycky dle určitých, stejných a dobrých zásad se řídit. Člověk charakterní je člověkem zásad, a jedná vždy důsledně.

Charakter dodává teprve člověku pravé ceny a důstojnosti. Člověk charakterního každý si váží, bezcharakterním každý opovrhne.

Vypěstuje-li matka z děcka charakterního člověka, dá mu největší věno.

Milá matko! Máš jistě své dítky ráda a máš snahu nejlepšími dary je obdařiti — postarej se v prvé řadě o výchovu jejich povah. Herbert Spencer a po něm mnozí naši vychovatelé mládeže staví za cíl veškeré výchovy "zvýšené trvání života", ale křesťanská výchova, které se jakožto jediné správné přidržujeme, má za účel zlepšení člověka.

Duše narozeného člověka je podobna prázdňé desce z vosku. Co do ní vtiskneme, to v ní zůstává. A první dojmy právě jsou nejdůležitější, protože se vtiskují nesmazatelně a nejpevněji. Co k mladé

duši v útlém mládí se dostalo, to provází ji až do smrti.

A kdo jest to, jenž na mladou duši má první právo zároveň má první povinnost, nakresliti v ní základní rysy dobra? Není-liž to matka? Píšíc na nepopsanou desku, rýsujíc v mladé duši správné základní rysy budoucí povahy, stává se mnohem větším umělcem než slavný malíř, jenž na prázdňé plátno načrtnul si první základní rysy obrazu, o němž doufá, že se mu obdivovati bude svět, nebo sochař, jenž v beztvárném kusu mramoru vytesal první základní rysy budoucí sochy.

Poněvadž základ je nejdůležitější částka stavby, musí i ku stavbě povahy položen býti dobrý základ a to již v nejtělejší mládí. Nedívej se na mne udivenýma očima, ale uznej za správnou vychovatelskou zásadu, že nejdůležitější výchova je v době druhého a třetího dětského roku. Tehdy rýsuj pilně základy budoucího velkého obrazu, jenž se má líbit lidem, andělům a Bohu. Do šestého nebo sedmého roku je mravní povaha dítěte v základních rysech už pravidelně hotova, a člověk už povahou svou obyčejně zůstává takovým, jakým byl, když začínal choditi do školy. Škola, další výchova a život na základních rysech povahy už jenom stínují, je vylepšují, zdokonalují a hladí, ale vlastní povahy už nemění.

V pozdějších letech zdokonalování a broušení povahy bývá výsledkem i vlastní práce člověka, a proto k této snaze již od mládí má býti veden a má nabýti přesvědčení, že jeho povinností je stále více se zdokonalovati, aby na konec života byl tak dokonalým, že by uznán byl za schopna vejíti do

rovnorodé společnosti obyvatelů nebeských.

Než visí asi na rtech nevyslovená otázka: Ale jakým způsobem mohu povahu dětskou dobře vypěstovat? Tož si pamatuj hlavní zásady:

Především musíš sama být charakterní a sama řídit se určitými a vždy dobrými zásadami, aby dívky vzdělávaly se už světlem tvého dobrého příkladu. Konfucius dí, že "jenom ten, kdo svůj vlastní charakter dovedl vypěstiti, může vládnouti jiným".

Šlechetné jednání, at' se vyskytne kdekoli, at' je koná kdokoli, at' je vidí dívky na vlastní oči nebo zvědí o něm jen z doslechu, před dětmi pochval a jednání neshlechetné vždycky odsud'.

Vypravuj dětem z bible, ze životů svatých, z dějin a denního života příklady ušlechtilého jednání, ale o zločinech a zločincích před dětmi vůbec nemluv, a je-li to nutno, vždy s opovržením.

Neslibuj nikdy, čeho sama splnit nemůžeš nebo nemíníš, ale co slibiš, vyplň, a čím pohrožíš, vykonaj. Uč dívky dostati slovu, neslibovati nemožností, ale plniti, co slíbily.

Pěstuj v nich již od malička důslednost a poctivost. Nedovol jim nikdy nic nečestného a nedovol, aby někdy někoho oklamaly. Konečně za dívky se modli a pros Pána Boha, aby výchově tvé žehnal a ji svou pomocí provázal, neboť "nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej".

dceřina tajemství.

"A hněváš se proto na mne, matinko?" bezděky dceruška podezření matčino potvrzovala.

Matinka zůstala odpověď dlužna. —

"On je tak dobrý, šlechetný," Manuška v slzách chválila. — "Hloubku jeho citu poznati možno již z přátelství ku příteli Nečáskovi. Karel pečuje o malou Mařenku jako vlastní otec."

"Což neshledávám v pořádku, Manuško. Karel při své dobrotě olopil Mařenku o povinnou péči otcovskou. Ten pan Nečásek jest asi moderní vdoveček a dítě bylo mu břemenem. On Mařence naprosto odvyknul a patrně o dcerušku se ani nezajímá. Dítě patří k otci, Manuško."

"Pan Nečásek vezme si Mařenku k sobě až se ožení."

"Až se ožení," matinka divně se pousmála. "A což když vůbec se neožení, nebo až po kolika letech?"

"Paní Novotná shledala v Mařence zdroj svého potěšení," Manuška připomínala.

"Karlova matka platila již v ústavě za velkou idealistkou. Ona v každém hledá vtělenou ušlechtilost. Setká-li se v životě s člověkem, o kterého osud trošek macešsky zavádil, zří v něm hned celého mučedníka. Ten vdoveček hřešil na dobrotu Karlovu a zneužil cituplnosti paní Novotné."

"Mařenka jest ubohý siroteček, matinko. Ona tak záhy ztratila vlastní matku, a když — jak tvrdíš — i otec její jest nedbalý svých povinností, pak dvojnásobně jest k politování."

Matinka svůj posudek nezměnila a novou choulostivou otázkou dcerušku napadla.

"Vyslovil se Karel, že tě má rád?"

Manuška opět zahořela ve tváři. —

"Ach, matinko, o tom se nedá mluvit," dívka stísněně odvětila.

"Před matkou možno o všem mluvit. Nuže, vycit' uji, že ti vyznal lásku a dále?"

"Čeho ještě si přeješ zvědět, matinko?"

"Mluvil o sňatku?"

Stín.

Napsala Barbora Mellanová.

V útulné ložnici slečny Manušky neočekávaně ocitla se matinka a dceruščino srdéčko nepokojně zabušilo. Dívka předvíдалa, že nastane výslech.

"Tak dlouho nechala jsi mě čekat za dveřmi," matinka vyčetla. —

Dívka jevila rozpačitost.

"Mne trápila obava, že snad jsi náhle ochuravěla — proč nezašla jsi do jídelny?"

"Bylo již pozdě — — myslila jsem —"

Manuška nechtěla lhát a pravdu vyzraditi? Matinka by se jí snad vysmála, nebo by nesouhlasila.

"Postřehla jsem, Manuško, že za mé nepřítomnosti všelicos se zde přihodilo," matinka s nejasnou poznámkou se vytasila.

"Tak?" Manuška pracně procedila skrze zuby.

"Trápí mne, Manuško, že i ty snad chováš přede mnou tajnosti.

Proč neřekla jsi mi posud, že prodělala jsi noc plnou obavy a útrap?"

"A tak — ty mluvíš o noci, — kdy malá Mařenka se roznemohla," Manuška tajně si oddechla. "Nebylo posud příležitosti, matinko. Ostatně již vše k dobru se obrátilo. Mařenka jest zase docela zdráva."

"A jiného ničeho se nepříhodilo za oné noci?" matinka zpytavě na dcerušku pohlížela.

"Nevím o ničem, matinko," — Manuška odvětila a přece do temna se zarděla.

"Manuško, ty mne již nemáš tak ráda jako dříve," matinka tvářila se zarmouceně. "Chováš přede mnou nesporně jakési tajemství." —

Manuška ukryla svůj obličej na hrudi matčině.

"Ty miluješ Karla!" matka neočekávaně strhla rouško s něžného

"Mluvil," Manuška zašeptala. Matinka nedovedla utajiti spokožený úsměv.

"A jakou dala jsi mu odpověď?"

"U rybníka právě zaklokotal slavík, matinko — tak hovořili jsme jen o tom slavíku."

Matinka zase se jen pousmála a pravila: "Manuško, ty jsi velké dítě — věci vážných pomineš a titěrností se přichytíš."

"Tak zítra již odjedeme, matinko?" Manuška s úzkostí se dotazovala.

"Ano, Manuško, zítra odjedeme do Plzně, leč to není do Ameriky. Připomínám ti k potěše, že kdo nás bude pohřešovat, ten cestu k nám nalezne."

"Jsi tak moudrá, matinko, — na vše hned nalezneš správně odpovědi." —

Paní Řeřichová zase se jen pousmála.

"Milá dceruško, mám za sebou školu života. Někdy zdám se i drsnou, tvrdou, leč vždy mám na paměti, že rozum často musí překonat i srdce."

"Kde nabyla jsi tolik zkušeností, matinko?"

"Do padesáti roků života nastřádá si každý různé zkušenosti. Každý život lidský jest školou života." —

"Leč nežije se stejně, vid', matinko? Mnohý smrtelník cítí se tak šťastným a jiný —"

"I zde mnohdy zdání klame, — dceruško. Mnohému jednotlivci lidé závidí — on zdá se šťastným, a ve skutečnosti je to ubožák. On v taji své duše chová místečko bolavé a jen uměle na rtech svých udržuje věčný úsměv. A zase často politování dochází člověk, který dovedně vystavuje svoji bídu a utrpení a jen z vypočítavosti strhne je k soucitu. Zнала jsem ženy, patřící do řady chudiny, strádaly všestranně, obrovsky, leč svět si jich nepovšimnul. A mnohou ženu vyšších kruhů, která trpěla jen pod vlivem různých svých rozmarů, tu svět litoval."

"Tak zítra již odjedeme!" Manuška s povzdechem vzpomínala.

"Odjedeme, Manuško. Zavezu si tě do nového, útulného domo-

M. Nováková:

DÍTĚ MODERNÍ DOBY.

Látka jako pavučina, šatky do půl stehýnek, tkaničku jí ruka liná nechá spadnou s ramínek.

A pak už se oku zjeví

"andělíček" nahatý. —

Což ta "šťastná" máti neví, že je za tím — "rohatý"?

va. Onen hezký nárožní dům v Plzni patří nyní nám — splnilo se mé dlouholeté přání. Jsem ubezpečena, že úprava bytu tě mile překvapí. Budeme navštěvovati divadlo, koncerty —"

Manuška zase jen povzdechla a hlavou šlehla jí úvaha, že žádný z těch slibovaných koncertů nenahradí jí slavíka u potoka.

"Ty vzdycháš?" matka se podivila a dceruška nedovedla zadržeti slzy.

"Děťino!" matka se pousmála.

"Má-li tě Karel opravdu rád, přijde za tebou. Leč nyní dobrou noc, dceruško!"

Matinka jemně políbila svého jedináčka, načež opustila Manuščinu ložnici. —

Mladý Novotný téměř po celou noc ponocoval — štěstí nedalo mu spáti. Vědomí, že Manuška ho miluje, naplňovalo jeho nitro blahem. On nemohl se ani dočkat rána, aby s matinkou mohl sdělit svoji radost. Zdali pak schválí matinka jeho volbu? Ve svém štěstí povrchněji pohlížel i na hrozící nebezpečí vzhledem k Mařence. Manuška je tak dobrá a Mařenku má ve velké lásce. Snad i tato závada hladce se překoná.

Sluněčko konečně vyhoupl se na obloze a paprsky svými labužnický ssálo rosu z kalichů nádherných zahradních květů i pestrých prostých kvítků lučních. Novotný vyšel do zahrady a zabočil ke svému zamilovanému místu — u rybníka. Zpěv ptactva i jemu vyloudil se rtů tichý popěvek — Karel tlumeně si pohvízdoval. Leč pojednou ustanul v chůzi a bystře naslouchal lehkému šramotu. U besídky zarostlé šerikem vrzla dvíř-

ka a na prahu objevila se jeho matinka. Karel k ní pospíšil. "Matinko, ty zde? Tak záhy z rána?" — syn se podívil.

Paní Novotná jemně se pousmála.

"Stáří bývá dobrým a spolehlivým budičkem, synáčku."

"Nejsi posud stará, matinko. — Manuška tvrdí, že možno považovati tebe za moji starší sestru."

Matinka přeslechla onu poklonu a zavěsivši se na rámě Karlovo, uváděla ho k lavičce pod jabloní.

"Jsem povděčna náhodě, — že jsme se zde sešli, Karlouši."

Něžná matka pojala hlavu synovu do svých dlaní a rty její spočinuly na jeho bílém čele.

"Jak? Ty víš vše, matinko?" — syn žasnul. "Kdo ti to prozradil?"

"Jsem tvoje matka, Karlouši — mé srdce vše vycítilo."

"A schvaluješ moji volbu, matinko?" Karel k matce se tulil jako malý hoch. "Manuška jest tak hodná, ušlechtilá —"

"Že není něžnější dívky na světě," matka k radosti synově dokládala.

"Bude ti dozajista dobrou dcerou," Karel líbal matčiny ruce.

"Doufám pevně, Karlouši."

"Leč co znamená ona hluboká vráska, která rozhostila se na tvém čele v této chvíli — ve chvíli mého štěstí?" Karel s podivem postřehl.

Paní Novotná slabě se pousmála. "Říkával jsi vždy, Karle, že vše ti ze tváře vyčtu, leč, jak se znávám, i ty vyznáš se v tomto umění. Uhodl jsi, synáčku, ku radosti nad tvým štěstím přimísila se mi i velká starost. Vzpomínala jsem během noci, jak naložiti s malou Mařenkou."

"S Mařenkou?" Karel rozrušeně opakoval. "Mařenka prozatím setrvá v domě."

"Zapomínáš, Karle, že Manuška má také matinku. Paní Řeřichová při vši své dobrotě a lásce k jediné dceři zůstává ženou ráznou, prostou vši sentimentálnosti."

"Projevila snad paní Řeřichová své mínění?" Karel v duchu se děsil. —

"Částečně ano", matka potvr-

zovala. "Moje přítelkyně tvrdí, že dítě patří k otci. Ona pronesla tento můj náhled hned při svém příchodu a obávám se, že nyní i rázně zakročí a Nečáskovi mou-dře, leč přísně dopíše."

Karel pohlížel v zamyšlení do prázdna a do kalicha jeho štěstí dopadla prvá krůpěj hořkosti.

"Myslím, že paní Řeřichová bude shovívavou," — mladý muž chytal se jedinké naděje.

"Nevím," matka tiše povzddech-la. "Neměli jsme k dítěti tak příliš srdce své přiložiti."

"Prozatím stačí, matinko, když paní Řeřichovou uprosíme, aby Nečáskovi bez našeho vědomí ni-čeho nedopsala."

"Proč, Karlouši? To snad bylo by nejmoudřejší," matka soudila. "Uposlechni mé rady a ponech volné pole k domluvě paní Řeřichové s panem Nečáskem."

Karlova matička netušila, jaká muka syn prodělává.

Před altánem objevila se Mar-kéta. "I pro pána krále, to jsem se již milostivě paní nahledala!" po-střehnuvši hovořící, stařena k nim přichýžela. "Přijdu do ložnice milostpaniny — kde nic, tu nic — běžím do jídelny — jídelna práz-dná."

"A proč jste mě hledala, Mar-kétko?" paní s úsměvem se dota-zovala.

"Inu, chtěla jsem s milostpaní pohovořiti o samotě. Plzeňská mi-lostpaní mne vzala hned po ránu do výslechu."

"Čeho si přála paní Řeřicho-vá?" velitelka toužebně očekávala odpověď a také Karel dychtivě u-prděl své zraky na rty Markétiny.

"Milostpaní Řeřichová tázala se po tom pánu z Prahy."

"Po Mařenčinu tatínkovi," ve-litelka doplňovala.

"Tak mi připadá, že Mařenka musí na vandr a to je pro mě rá-na," stařena zaplakala. "Já jsem se tak těšila, že ta slečinka Mařence postaví se za maminku. Jak si dnes hned časně z rána plzeňská milostpaní pro mne poslala, hned jsem tušila, že je zle."

"Paní Řeřichová sama vás k so-bě povolala?" mladý pán se dota-

zoval.

"Vzkázala mi po Pepině, že by potřebovala mé rady při balení vě-ci slečniných, v čem prý se — jak slyšela — dobře vyznám."

"A při tom nahodile zavadily jste o Mařenku," mladý pán počal klidněji na vše pohlížeti.

"I toto! Na poradu s balením a-ni nedošlo — hned tu byla Mařen-ka," stařena vyzrazovala. "Plzeň-ská milostpaní již na Pepině vy-zvídala o tom pánu z Prahy, nu, a Pepina toho věděla právě tolik jako já sama."

"Ovšem, Markétko. Minulost pana Nečáska nám všem, mimo Karla, byla a jest dosti neznámou. My známe jen, že ztratil mladist-vou choť a s malou dceruškou svoji nevěděl si rady. Leč mám pevnou důvěru ve svého syna a jsem ubezpečena, že přítel jeho jest muž čestný."

"Divím se, že paní Řeřichová o zprávy ku Pepině se obrátila," — Karel nedovedl zatajiti svoji ne-libost.

Paní Novotná se pousmála. — "Zapomínáš, synáčku, že jedná se o budoucnost její jedinké milova-né dcery. Láska mateřská strhuje často až ke krajnostem. Mnohá vážná, na slovo vzatá matička v o-bavě o dceruščino štěstí vpraví se i do úlohy detektiva."

"Ty bys toho neučinila, matin-ko," Karel tlumeně pronesl své mínění.

"Chci ženiti syna, Karlouši. — Paní Řeřichová hodlá provdati dceru. Manuška jest něžná mladistvá bytost, leč schází jí posud zkušenost — její matička má za sebou již školu života."

Karel uctivě políbil ruku své matky — Markétě nějak v očích zvlhlo a paní toho postřehla.

"Vše nesete s námi, Markétko", velitelka uchopila se ruky stařeni-ny. "Leč nyní rozpustíme schůzi," paní nutila se do žertu. "Naše ne-přítomnost mohla by paní Řeřichové býti nápadnou. My všichni máme čisté svědomí."

"To máme," Markéta horlivě potvrzovala.

"My všichni jen toužíme, aby vše dobře dopadlo. Malá Mařen-

ka jest siroteček — sirotky Pán Bůh neopustí a stará Markéta v nejhorším případě půjde za ní, — třeba až do té velké Prahy." Nyní Karel silně ruku Markétinu stisk-nul. —

"Když jinak to nepůjde, vezme si ten vdoveček holčičku k sobě a já nebo paní Suchardová můžeme mu vésti jeho malé hospodářství do doby, než se po druhé ožení," Markéta usoudila a její velitelka i Karel v duchu na návrh její při-stupovali. —

Markéta dobře předvíдалa, že před odjezdem panstva z Plzně chystati se bude slavnostní veče-ře. Paní Suchardová hbitě otáčela se v kuchyni a povážlivá Marie stále Pepinu napomínala. Prosto-řeká Pepina ve všem měla slovo a pannu Markétu stále jen dráž-dila. —

"Kdy pak již dojde na tu svat-bu, Markétko?" Pepina chtivě se dotazovala.

"Já vím právě tolik jako ty," — stařena ji odbývala.

"Ba, vy víte vše, Markétko, ale jste tajná jako ten hrob."

Markéta zpytavě na Pepinu se zahleděla — snad ta všetečka ne-vyslechla i hovor u rybníka?

Malá Mařenka právě k Pepině se přibátolila a než tato si povšim-la, vysušené lžice znovu do vody naházela.

"Tohle již není s tou žábou k vydržení!" Pepina se rozdurdila. "Jen počkej, ty všetečko, jak ty brzy dostaneš od nás výhost. — Ať se s tebou zase těší ten tvůj tatíček."

"Což ti Mařenka překáží?" — Markéta vyčítala.

"I toto, mně ne, Markétko, ale plzeňská milostpaní vidí v ní ne-blahou přítěž ve stavení. Nedivte se, maminka touží, aby milostpaní i mladý pán celou lásku jen její dcerušce věnovali."

"Pepina vždy si něco vymyslí," Marie Markétu konejšila. "Plzeň-ské milostpaní dozajista ani nic podobného na mysl nepřišlo."

Hlas zvonku hovor přerušil — milostpaní dávala znamení ku do-nášení večeře.

Jen čtyři přibory Pepina na stůl chystala, leč úprava stolu prozrazovala slavnostní večer. Zahradník donesl dvě kytice na stůl a každé dámě malou náprsní kytičku. Švitořivá Pepina zahradníkové pod zárukou mlčelivosti svěřila, že asi toho večera dojde ku zasnoubení. Vždyť paní Suchardová měla nakázáno použití slavnostního náčiní a starý těžký stříbrný přibor vyňat byl ze zásuvky, aby se při večeri po delší době zase uplatnil. Markéta s paní Suchardovou toho večera vyměnily mnohý pohled a pratetičce Mařenčině také mnohý hluboký vzdech z hrudi se vydral. Úprava večere byla znamenitá — i paní Řeřichová chválou neskrlbila. Slečna Manuška ve svých bílých šatech, vyzdobena i ve vlasech kytičkou darovanou jí Karlem, vyhlížela roztomile, leč zamlklost její svědčila o duševním rozrušení. Ač na zasnoubení své s Karlem nebyla posud připravena, vycit'ovala, — že chystá se cosi vážného — jakási předehra budoucího jejího života. Matka Karlova i její matka obmyslily ji častými láskyplnými pohledy a Karel tajně po dvakráte během večere stiskl její ruku. Jedenkrát toho postřehla Pepina, která právě plzeňské milostpaní podávala mísu se salátem. Pepinu tento zřejmý projev lásky mladého pána ku slečince tak dojal, že v zapomenutí slečnu přešla a hned mladému pánu salát nabízela.

"Božínku, tohle je láska!" Pepina hned v kuchyni tlumeně prozrazovala, čeho postřehla. "Kdo by byl o našem mladém pánu soudil, že se také dovede zamilovati. Já se vždy domnívala, že zůstane do smrti svobodný. — Vždyť se zdálo, že nemá pro žádné děvče zájem. A zažertovat jako mnohý jiný pán — to mu ani nenapadlo. Nepamatuji se, že by s Marií neb se mnou žertovněji byl promluvil."

"Smělá holka!" Markéta Pepinu okřikovala. "Což zapomínáš, že jsi pouhá služebná?"

"Nu, nu, Markétko, vy na vše berete těžké vázky. Myslíte, že míním cosi nekalého? Tvrdím jen, že mladý pán kolem mne i Marie

chodil jako by nás ani neviděl, ale pro pannu Markétu vždy měl pohotově úsměv neb vlídné slovo. Já říkám: tahle panna Markétka má štěstí. Ten vdoveček také —"

"Dozajista o tobě si pomyslí, že jsi blázen," Markéta děvče přerušila a pojavši Mařenku do náruče, odcházela s ní do své ložnice. —

"Již se to ukazuje," Pepina k Marii zašeptala. "Markéta doufala, že panstvo si dá předvésti tu rozmazlenou princeznu, nastrojila Mařenku do bílých šateček — ale panstvo si na princeznu ani nevzpomnělo. Věř, Marie, ta plzeňská milostpaní tu dítě dlouho nestrpí. To není naše milostpaní. — ta plzeňská uany si dovede asi i dupnout." —

Ze salonu ozval se klavír — Pepina se vytratila z kuchyně a za ní vyšla i Marie. Mladý pán hrál na housle a slečna na klavíru ho doprovázela. Podobný koncert nedala si děvčata nikdy ujíti.

V jídelně obě matky osaměly. "Konečně jsme samy," paní Řeřichová ujala se slova. "Po celý den marně hledala jsem příležitost, abychom si spolu upřímně pohovořily."

"A máme o čem," paní Novotná chopila se ruky své přítelkyně. —

"Tak synáček se již také vyzpovídal?" paní Řeřichová se spokojeně usmála.

"Karel má Manušku velice rád."

"A Máníčka také si prstíčky popálila," matka vesele se zasmála. "Leč ti dva mladí lidé zapomněli, že mimo nich jsou zde ještě dvě matky. My také máme v té záležitosti slovo — co říkáš, moje drahá?"

Paní Novotná udiveně se na přítelku zahleděla. "Není ti snad volba tvé dcerušky po chuti?"

Paní Řeřichová divně se pousmála. "Tvůj Karel jest dobrý a hezký muž, to bylo by v pořádku." —

"Nuže, mluv upřímně. — Nesu snad já nějakou vinu?" paní Novotná se dotazovala.

"Ty budeš tou nejlepším tchýní

pod sluncem," paní Řeřichová svojí přítelkyni ke hrudi své přivínila. "Nebudeme chodit kolem horké kaše. Nám oběma leží štěstí našich dětí na srdci. Jedná se zde o tu malou holčičku, kterou jsi ve své dobrotě do domu přijala."

Paní Novotná pocitovala stísněnost.

"Nežádám, abys dítě okamžitě ze svého domu odstranila, — leč nutno na otce Mařenčina učiniti nátlak — ať se konečně ožení. — Obávám se, aby ono cizí dítě nestalo se jaksi kamenem úrazu svornosti našich dětí. — Až bude Manuška dočista Karlova, mohla by se jí zmocnit i žárlivost."

Paní Novotná nechápala.

"Tvůj Karel často s Mařenkou láskyplně se mazlí. Manuška jest jedináček uvyklý s nikým se nedělit o lásku. A také nutno s budoucností počítati — jsme dvě zkušené matky. — Ten vdoveček může z pohodlnosti a vypočítavosti se ženitbou ještě dva i tři roky odkládati a uvaž, drahá, co vše by se zde mohlo za tu dobu změnit."

"Mám v úmyslu uchýlit se jakožto tchýně do zahradního domku. Míním mladé manžele ponechat o samotě. Snad by bylo zpmoženo, kdybych Mařenku s Markétou s sebou sebrala do doby, než pan Nečásek se ožení."

Paní Řeřichová chvíli uvažovala, načež s netajeným uspokojením prohlašovala: "Jsi moudrá matka, moje drahá. — Přistupuji plně na tvůj návrh. Také mojí přítomností nebudou mladí manželé často obtěžováni. Spokojím se s vědomím, že moje dcera jest šťastně provdána. Já zůstanu v Plzni, kde se mi velice líbí. Leč až nyní si vzpomínám, že konáme smlouvy bez ženicha a nevěsty. — Vždyť Karel celkem se posud nevyslovil." Paní Řeřichová spokojeně se zasmála.

"Karel očekává malý pokyn s mé strany. On obával se záporné odpovědi," paní Novotná vysvětlovala.

"Klavír se odmlčel, pozoruješ?" paní Řeřichová zase se jen pousmála. "Snad u těch mladých právě došlo na zasnoubení. Myslím,

že oba nebudou plýtvati slovy — ten slavík u potoka bude nucen o pět vše odpívatí."

Paní Reřichová po té hlasitě se zasmála a paní Novotné připadal onen smích tak podivný. Ona nemohla potlačit slzy, které z očí se jí draly. Vždyť stála na prahu budoucího života svého syna — jeho života manželského. Pepina právě donášela zákusky k čaji, — když její milostpaní k očím tiskla svůj jemný batistový šáteček a paní Reřichová tak vesele se smála.

Pepina pospíšila do kuchyně, — kdež horlivě Marii a paní Suchardová oznamovala: "Již došlo jistě ku zasnoubení, ta plzeňská milostpaní radostí jen září a naše předobrá milostpaní to právě odplakala. Naplň, Marie, čtyři číše čajem, nechť i my onu slavnost zapijeme!"

"I dej jim Pán Bůh štěstí!" dobrosrdečná Mariejevila pohnutí nad rodinnou událostí. "Kdyby náš mladý milostpán v manželském stavu nebyl spokojen, milostpaní by se utrápila."

Paní Suchardová mlčky se vytratila z kuchyně a na hrudi staré Markéty vyplakala svoji tíseň, povstala z obavy, co asi očekává malou Mařenku.

V panské kuchyni u Novotných zase se strojilo, — leč tentokrát Markéta pořádala hostinu na počtu novomanželů, kteří v Plzni slavili den sňatku. Milostivá paní nakázala, aby paní Suchardová v ničem neskrblila a každého podělila, kdož k panskému služebnictvu se čítá. Paní Suchardová plnila daný jí rozkaz, leč v duši její nesídlila nálada svatební — ustaralé prateť Mařenčině jen smutné myšlenky do hlavy se draly. Čas od zasnoubení mladého pána se slečnou Manuškou uplynul za samých změn — stará milostpaní přestěhovala se ze zámku do zahradního domku. — Nyní sebere Markétu i malou Mařenku a ona — stará osoba — zůstane mezi samými mladými, nezkušenými lidmi. — Milostivá paní prozradila Markétce, že na pana Nečásku nutno učiniti nátlak, aby se oženil

a Markéta i Suchardová ocitly se v obavě, jak to dopadne s Mařenkou. Mladý pán světil se oběma, že pan Nečásek ztrácí již trpělivost hráti nepohodlnou úlohu domnělého otce a žádal obě stařeny, aby uvažovaly, jak s Mařenkou naložiti. Mladý Novotný měl Mařenku stále rád, leč nyní i on zaujat byl vlivem své první lásky. — On měl dobrou vůli o dítě stále pečovat a v taji své duše choval naději, že časem sama Manuška Mařenky se ujme. Dle jeho soudu jednalo se pouze o krátký, neurčitý čas, než rodinný život jeho zapadne do jistých pevných kolejí. — Zel, že nesmí se vydati s holou, ač krutou pravdou. Při této úvaze Karel vždy se zasmušil. Čestný tento mladý muž děsil se této pohany. —

Venku se sypal s oblak hustě sněh, zahrada ocitla se pod bílým příkrovem. Nádherný měsíc neztápěl své paprsky v hloubce rybníka, leč stříbřil slabě ještě zamrzlou vodní hladinu, a měnil ji na pohled v lesknoucí se zrcadlo. — Slavík u potoka nezpíval, on také změnil pobyt a přestal se starati o Manušku a Karla. On vykonal dokonale úlohu smlouvače — nyní nechť starají se sami. Paní Suchardová právě posypala spoustu koláčů cukrovým práškem, — když Pepina oznamovala, že s přípravou stolu v jídelně jest u konce. Přitochvíši se ku míse, hbitě uzmula ten nejvábnější koláč. — Paní Suchardová se jen pousmála, leč Markéta se rozdurdila.

"Hned to položíš, ty všetečko! Ona všude musí býti první. Nejedná se o koláč, ale o starý zvyk, že před svatební hostinou nemá se ničeho nakousnouti."

"Před svatební hostinou bez nevěsty a bez ženicha," Pepina si zabroukala a ač nerada, poslušně koláč zase na mísu položila. "Já jsem si vše jinak představovala, až se jednou náš mladý pán bude ženit."

"A co pak jsi vlastně očekávala, ty nerozumě?" Markéta zase se již smála.

"Myslíla jsem, že panstvo vezme s sebou také Mařenku a poně-

vadž vy, Markétko, na to cestování jste pohodlná a paní Suchardová nemůže se vzdálit, viděla jsem se již v Plzni."

"A proč by tam brali Mařenku?" Marie tomu nápadu se podívala.

"Domnívala jsem se, že mladý pán pozval na svoji svatbu i Mařenčinu tatínku," Pepina vysvětlovala.

"Nech otce Mařenčina dnes na pokoji — v takový velký den mladého pána!" Markéta jaksi prudce přikazovala a po těle jí zamrazilo. "Zaběhneš ještě na hřbitov přidati oleje do lampičky, aby světlo svítilo i v noci."

"Ze svatby hned jste na hřbitov, Markétko," Pepina se zamračila. "Cesta ke hřbitovu bude zaváta sněhem."

"Však on Jan ti cestičku proslape," Marie družku dráždila.

Markéta udílela další rozkazy: "Vezmeš s sebou Mařenku! Sneseš sánky a holčičku hezky do nich usadiš."

"Mařenku na hřbitov? Co vás to napadlo?" Pepina udiveně na stařenu pohlížela.

"Neodmlouvej a pospěš, — ať včas usedneme ke stolu! Zastav se v hájovně a nyní zajdi k šafářům a vyříd', aby brzy přišli k obědu. Mařenka doveze milostpanovi tuto kyticí. Paní Suchardová, uvažte té holčičce na hlavičku čepček, já přinesu teplou přikrývku na nožičky."

Mařenka radostí tleskala do ručiček, když pozorovala, že na sánkách si vyjede a Pepina uchváčena radostným tímto projevem dítěte, ku rozkazu Markétinu ochotně přistupovala. "I tak pojď, ty malá třasořítka! Neříkají ti marně: panský mazlíček. Beztak ti asi brzy budeme chystati raneček na vandr. Plzeňská milostpaní se přičiní, abys dostala novou mamin-ku." —

Markétě připadalo, že ji kdosi k hrudi sáhl a paní Suchardová tlumeně povzddechla.

"Jdi již, Pepino! Blábolíš nesmysly," stařena dívku umlčovala. — "Jest zde ještě naše stará milostpaní a mladý pán. Myslím, že ti

dva mají také slovo. A nezapomeň se u hrobu pomodlit za duši nebožtíka starého pána. Člověk neví, či Otčenášek může prospěti. Jeden Otčenáš obětuj za Mařenčinu maminku, byla prý to hodná dívka."

Markéta se přeflekla a Suchardová se zhrozila, leč Pepina se vešele zasmála.

"Markétka již asi bez nás na zdraví novomanželů si připila, ona se již i v řeči plete. Nu, co škodí, Markétko. Dnes to oslavíme. Pozvu sem Francka, kolovrátkáře, v čeledníku si skočíme. S Markétkou zarejduje si šafář, on umí sousedskou. Oslavujeme svatbu a ne funus, a až vše na hřbitově odбудu, nasadím tu nejveselejší notu." —

Pepina pojala Mařenku do náruče a se smíchem ubíhala se schodů. Marie snášela úhledné, pohodlné Mařenčiny šánky.

Obě staré ženy osaměly, pohledy jejich se setkaly a ony zaplaky.

"Ach, milá paní Suchardová, — nikdo si nedovede představití její stísněnost. Dnes žení se můj odchovanec, který po otci zdědil těžký kříž. Tak si myslím, že na ten hřích nebožtíkův nemůže býti odpuštění, kdyby nevinná Pepina kolik růženců u hrobu se pomodlila. Chudák Mařenka, snad nikdy se nedozví, že pod tím těžkým kamenem na zdejším hřbitově leží její vlastní otec."

"A mladá matka její zapadla do lůna posvěcené země v té velké Praze a nikdo u jejího hrobu se nezastaví, kytičku na rov nepoloží, světélko nerozžehne." Suchardová plakala.

"Osušte si oči, paní Suchardová, Marie hned se vrátí a lehce by postřehla, že jsme plakaly. — Raději se pomodlime, aby Pán Bůh té plzeňské milostpaní srdce obměkčil a v mladé paní probudil zase tu upřímnou lásku k malé Mařence, kterou k ní s počátku chovala."

"Snad by spíše k dítěti přilnula, kdyby pravdy zvěděla," paní Suchardová mínila.

"Možná, milá Suchardová, ale

toho neočekávejme: Mladý pán drží na čest, on si vždy zakládal na rodinné cti a těžce by snesl před mladou paní onu pohanu, i kdyby se zaručila, že před starou paní vše uchová v největší tajnosti. Podle mého zdání půjde ono tajemství s námi všemi do hrobu. Mladý pán se o děcko postará, to bud' te ujištěna, a Pán Bůh ve své moudrosti urovná cestičky Mařenčina budoucího žití."

Suchardová vřele objala poctivou stařenu a pravila: "Bůh vám odplat', Markétko, a udělí vám zdraví a dlouhý věk!"

"Zemřelým pak lehké odpočinku a odpuštění hříchů, novomanželům a naší předobré milostpaní budiž údělem spokojené a svorné žití," Markéta zbožně doložila.

"Markétko, hosté se schází," — Marie se smíchem přikvapila. "Šafářka se nastrojila do svých strakatých svatebních šatů a šafář si vykračuje jako ženich."

"To také patří, že se ustrojili. Což nevíš, že oslavujeme svatbu mladého milostpána? Podej mi také moji bílou zástěrku a také paní Suchardové. Ty vezmeš si ty růžové kartounové šaty a Pepina se ustrojí do modrých. Budete s námi seděti za tabulí, tak vše musí býti v pořádku." Markéta nutila se do lepší nálady, aby té omladině nepokazila den, na který se tak těšily.

— — — — —
Na přání matky Manuščiny, — paní Řeřichové, nekonali novomanželé svatební cestu. Měsíc listopad se svým rozmarným počasím matince se nezamlouval. Paní Řeřichová netajila své obavy o zdraví obou mladých lidí a Karel i Manuška spokojili se slibem, že v leť se teprve svatební cestu nahradí. Dobrá Karlova matka v její své duše náhled matky Manuščiny schvalovala. Ona by se nebyla odhodlala učiniti onen návrh a byla povděčna, že ráznější matka Manuščina samostatně novomanželům všechna možná nebezpečí předložila.

Zase chystala se u Novotných velká večere. K osmé hodině očekávány byly povozy, vracející se

od nádraží a přivázející panstvo. Všechny pokoje byly osvětlené a všude se vytápělo. Pepina běhala od kamen ke kamnům, leč činila vše ve veselé náladě a z pění hrdla zpívala známou píseň: "Už mou milou na oddavky vezou —"

V kuchyni ve váze uchystána byla kytice pro mladou paní, kterou podati měla Mařenka, a ve výklenku na chodbě Marie s Pepinou skrývaly jinou — vlastní to dárek. Pepina naučila se řeč a nasmělá Marie měla podati kytku. Z každého koutku vanula slavnostní nálada — vše čistotou jen vonělo a z kuchyně drala se vábná vůně chutně upravených jídel.

"Bože můj, tak by to mohlo býti vše hezké a v pořádku, kdyby nebylo toho provinění nebožtíka starého pána", Markéta tlumeně k Suchardové prohodila.

Suchardová jen povzdechla.

"A ta naše předobrá milostpaní na nebožtíka muže vzpomíná s takovou láskou. Řekněte mi, Suchardová, jak možno při vědomí své falše k ženě hráti si na neviňátko? — My všichni se domnívali, že pán svoji paní přímo zbožňuje?"

"Nerozčilujte se nyní úvahami, Markétko. Co nevidět zde mohou býti a naše milostpaní vyčte nám vše z očí. Mařenka se právě probudila a bude na čase, abychom ji daly do parády. Pak musíme ji hlídati, aby zase něco neprovedla." —

Markéta se zálibou prohlížela hezounké bílé šatečky, ozdobené různými stuhami. "Mařenka bude vyšperkovaná jako pravá družička — chudinka, ona netuší, že se jí bratříček ženil."

"Pst, Marie přichází!" Suchardová pekáčem zašramotila, — aby Marie nezaslechla poznámku Markétinu.

"Pasák řekl, že již po silnici kočáry jedou," Pepina právě oznamovala, když Mařenka v rukou Suchardové v rozkošnou panenku z dortu se proměnila.

"I pro pána krále, zdali pak jest vše v pořádku?" pod Markétou nohy se roztřásl.

"I všechno, Markétko, až na vaši modrou zástěru, kterou jste si

přes bílou uvázala." Marie včas postřehla.

"Tak a nyní postavíme se do řady," šafář přikvapiv, komandoval. "Zde se postaví panna Markéta a podle ní paní Suchardová. Zde se uveleb ty, stará, proti tobě si stoupnu já — poklasný sem ke sloupu, proti němu vy, kočová. — Hajný se ženou také hezky proti sobě — tak! A dole pod schody Marie s Pepinou. Pan správce a pan fořt u brány konají uspořádání mezi chasou, utvořili špalír od zahradních vrat až před zámek. K uvítání dostavil se kde kdo — to je podivná! Tak, a nyní at' se nikdo nehne již s míst!"

"A což Mařenka?" Markéta si vzpomněla.

Na malou holčičku ve spěchu se pozapomenulo. Markétka pospíšila do kuchyně. Mařenka seděla na zemi a šhubala pilně květy s obrovské kytice.

"I ty nezbednice, co jsi to zase provedla?" Markéta div že nezaplakala.

"Nu, nu, panno Markétko, však není tak zle. Kytka byla beztoho tuze velká a několik ulomených květů jí krásy neubralo. Pepina může sebrat ty oškubané lupeny a poházíme s nimi zápraží, — at' mladá milostpaní vkročí do domu po květech," šafář stařenu konejšil a Markéta se upokojila.

"Můj ty pane, já zapomněla, jak ta řeč začíná!" Pepina naříkala. —

"I tak mluv, jak ti rozum poví — máš vyřidilku dost dobrou," — zase šafář usuzoval.

"Ale ono to bylo tak hezké, až k pláči," Marie litovala. "Doskoč si do kuchyně pro ten papírek, co ti to pan řídící naň napsal — dala jsem ho do kapsy v tvé modré zástěrce."

"A kdež máte kytku?" poklasný bezděky tajemství prozradil.

Marie přiněsla kytici a Pepina s radostí hlásila: "Už to nesu!"

"Tak ty, Marie, podej kytici hned, jak to Pepina odříká a malá Mařenka tu svou odevzdá až před vstupem do bytu — tak to bude nejlepší," šafář jevil uspokojení.

"Ty tomu rozumíš!" žena ho mimovolně podráždila.

"Ty mlč!" šafář umlčoval ženu i zlým pohledem. "Začneš-li mít ty slovo, tak přeslechneme hrčení kočárů."

"Nu, již jsou zde," šafář rovnal si vousy a Pepiny zmocnil se znovu strach. Marie tiše ji připomínala prvá slova: — "Vysocevážené panstvo!"

Z prvního kočáru správce a lesní pomáhali paní Řeřichové a paní Novotné, z druhého šťastný mladý manžel vyzvedl svoji mladou choť, která v nejlepší náladě vběhla do domu. Markéta potají poznamenala ji znamením sv. kříže a v duchu si pobroukala, že ty mladé paničky na to hlavní zapomínají. Pepina nabrala opět své zmužilosti a hlasem pevným novomanžele uvítala. Marie podala kytici. —

Mladá paní tiskla oběma děvčatům pravice a hned se sháněla: — "Kde pak jest Markétka? A kde ta malá?"

Šafář se trochu zamračil, že jeho a také jeho ženu mladá paní přehlédla.

"I zde jsem, milostlečno — e — milostivá paní," Markéta se opravovala. "Tak, Mařenko, podej milostpaní kytku a hezky popros, aby tě měla zase ráda."

Mladá paní děcko políbila a Karel za to ji stisknul ručku. Paní Řeřichová při poznámce Markétině jaksi divně se pousmála a pohleděvši na své hodinky, obřadné uvítání přerušila prosaickým připomenutím: "Musíme pomýšleti na večeri, čas jest pokročilý a z uzardělých tváří paní Suchardové vyčníjí, že očekává nás slavnostní hostina. Nuže, pojďte, děti, Manuška musí se převléci."

Před prahem nového domova Karlova matka ty dvě velké děti zastavila a jako dříve Markéta ve vzduchu, nyní ona zbožně na čele křížkem oba poznamenala.

— — — — —
Mladá paní zanesla na zámek utěšený a spokojený život. Pobíhající po statku jako děcko, pro každého měla vlivné slovo. Čas předvánoční vždy přinášel dosti

starostí s nákupem dárků a přípravami ku "Štědrému večeru", leč mladá paní činnost zvýšila různými novotami. Do domu přibrala se švadlena, která zhotovovala hned šatečky chudým školním dětem určené. Dříve dostávalo se jim pouze látky, leč mladá paní hodlala radost dětí zvýšiti podarováním jich celými hotovými šatečky. — Sama horlivě šila. Paní řídící i slečna učitelka miru na oblečky obstaraly a ochotně také při šití pomáhaly. Stará paní byla své snaše velice povděčna — nedovedla zapřít, že předvánoční doba tropila ji starosti, jak vše zaříditi, aby chudina byla uspokojena. — Stará paní těšila se ze štěstí svého syna. Snachu svoji téměř zbožňovala. Ve své výměnkářské residenci, jak zahradní domek sama pokřtila, s Markétou a Mařenkou žili skromně. Stará tato dáma byla ohleduplná a mladé manžele ponechávala jen sobě. Docházela sice denně do zámku pokochati se pohledem na své děti, leč návštěvy její byly kratičké. Ač panovaly mrazy, každodenně docházela na hřbitov. Markétě neušlo, že její drahá milostivá paní jaksi příliš osamělost vyhledává a jen v malé Mařence hledá společníci. Holčička k dobré paní celé své srdéčko přitulila a paní Novotná byla dítěti za jeho lásku neskonale vděčnou. Ona vycit'ovala přece jen rozdíl mezi dobou, kdy Karel byl jen její. Manuška byla upřímná duše, leč stačil ji její muž. Ani o malou Mařenku se valně nezajímala, ač Karel často se snažil její pozornost k dítěti poznovu obrátiti. Mladý Novotný měl Mařenku stále v lásce a častěji zašel do výměnky s dítětem se polaskati. — Markéta postřehla, že mladý pán činívá tak ponejvíce, když mladá milostpaní mešká mimo dům. Když časem Karlova choť do města si vyjela, ubytoval se mladý pán po celý den u maminky a pro matku i Mařenku byl to den sváteční. — Nejvíce libovala si Markéta, že plzeňská milostpaní o Mařenku ani ve psaní nezavadila a také Suchardová blahořečila Prozřetelnosti, že nehrozí nebezpečí, aby dítě

pozbylo tak milého domova. Konečně nadešel den, kdy mladá paní zhostila se úlohy mecenášky — školní děti byly poděleny. Všechna její péče po té soustředila se na vlastní domov. Paní Řeřichová přislíbila svoji návštěvu a mladá paní nemohla se svátků ani dočkat. V lese vyhlédla si sama vánoční stromek, v městě nakoupila okras. Každodenně několikrát přerovnávala znovu v krabici ukryté dárky. Karel často marně se dobýval do salonu, ženuška nepovolila mu přístup. Vždyť ten všetečka všude má oči a to nepatří. Ježíšek se pohněvá, když předem se vyslidí některé tajemství. Ona také nepátrá po tom, čeho se jí dostane. Když nesl kočí z kočáru velkou krabici, raději dobrovolně své oči přivřela, aby Karlovi nepokazila radost. A říká se, že ženy jsou zvědavé.

Štědrý den konečně se dostavil a hned dopoledne zavítala do zámku plzeňská matinka. Kočí i obě děvčata měli plné ruce krabic a vaků.

"I tak mne zde máte, ale jest to obět!" matinka hned se steskem se vyťasila. "Ve vlaku bylo nehorázně horko a nyní v kočáře mohla jsem zmraznouti."

"My tě zde samou láskou zase rozejhřejeme," dceruška ve smíchu jí líbala.

"Tak což? Máte se rádi?" maminka zpytavě oba manžele si prohlížela.

"Máme," oba dosvědčovali.

"Kde jest Karlova maminka?"

"Právě přichází," Karel oznamoval a matku svoji něžně předváděl.

"Tak ty jsi na výměnku?" paní Řeřichová se zasmála. "Trochu jsi zhubla, jak se mi zdá. Naposledy ti panna Markéta špatně podstrojuje."

Paní Novotná jemně se usmála. "Stárnu, moje drahá. Věk síly, ani krásy nepřidá."

Plzeňská paní odmítavým posunkem projevovala svoji nevělu. "Kdož by myslel na stáří! Nyní usadily jsme děti a jest věru na čase také trochu na sebe pamatovati." —

Paní Řeřichová pohodlně usedla do lenošky a hned rozkázala: "Máňo, rozdej hned každému, čeho jsem mu přivezla."

"Snad až u stromku, matinko," dceruška navrhovala.

"Ale, ale, proč až u stromečku? Bez tak máš zase uchystáno spoustu dárků. Večer se chci baviti a ne nastavovati ruce k líbání za dary. Toho mne ušetři, Máňo. — Znáš, jak se mi protiví, když mně má každý omrtněti ruce."

Mladá paní tedy uposlechla a vybalovala dary. Na každém balíčku bylo naznačeno jméno podarovaného. Máňa prvou podělila svoji tchýni, pak Karla a nyní pro sebe vyhledala tři balíčky.

"Tak, Máňo, vše si prohlédneš až později a vybal raději ostatní dárky!" maminka nakazovala.

Máňa uchopila první balíček a kladouc jej stranou, hlásila: "Pro Markétku — to zanesu dárek do výměnku. A zde pro paní Suchardovou. Tento balíček náleží Marii a v té krabici vězí záhada určená pro Pepinu. A jsme hotovy," mladá paní žertovně na dno velké krabice zaklepala, leč pojednou živě zvolala: "Matinko, ty jsi zapomněla na malou Mařenku."

Paní Řeřichová nasadila udivenou tvář a pravila: "Na Mařenku? Já myslila, že Mařenka dávno jest za horami. Ničeho jste o dítěti nepsali a já doufala, že konečně ten nedbalý tatínek uznal za svou povinnost, zbaviti dům této přítěže." —

Líce paní Novotné závodily v barvě s bělostným límečkem, zdobícím její oděv. Karel rozpačitě bubnoval na desku stolu.

"Dám Mařence jeden z uchystaných dárků na místo dárečku od matinky a nahradím počet dárků novým," mladá paoní snažila se urovnati neblahou příhodou.

Ač paní Novotná snažila se ze všech sil, aby potlačila svoji stísněnost, Karel přece její porušenou náladu vycíťoval. On i jeho matka zasedali ku štědrovečerní večeři s hrudí stísněnou. — A v kuchyni Markéta s paní Suchardovou potají si poplakaly, když Pepina s novinou přikvapila: "Tohle svět

neviděl, ta plzeňská milostpaní nemá srdce v těle!" děvče bouřlivě prohlašovalo. "Když mladá paní mne upozornila, že Ježíšek brzy již do salonu zavítá a nakazovala, abych spící Mařenku pozvolna probudila, plzeňská paní se pohoršila. Ona se vyslovila, abychom dítě nechaly spát, bude prý rozmrštěné a pokazí prý všem celý večer. — Však prý se Mařenka zítra také nad dárky zaraduje. Každé přehnané citlivůstkářství prý jest nesmysl."

"A což se nikdo na ta slova neozval?" Markéta se podivila.

Pepina se pousmála. "To znáte, paní z Plzně zná zde svoji moc. — Naše milostpaní jen oči sklopila a novomanželé se neodhodlali k tomu, vůli Manuščiny matinky se protiviti."

"Netrapte se pro to, Markétko," Marie plačící stařenu těšila. "Zanesu Mařenku, až se probudí, k zahradníkům. Zahradník upravit svým dětem pěknou jedličku. Vím, že máte v přihrádce v truhle uchystanou panenku pro Mařenku a to stačí."

Markéta se upokojila a Suchardová z vděčnosti podstrčila Marii čtyři překrásná jablka a několik ořechů, aby dívka mohla svého hochu koledou obdařiti. —

(Pokračování.)

Mrtví mluví. Slečna Iška dostala od svého milence dopis plný zoufalství. Přinesl jej posluha. "Drahá, věrolomná! Jsem zdrcen Tvým nevysvětlitelným jednáním. Srdce se mi svírá bolestí. Čím je mi život bez Tebe? Dokud jsem byl pín naděje, že budeš má, byl mi život sladkým rájem. Tys mě z něho vyrvávala. Nechci žít ani hodinu. Až budeš pročitat tyto řádky, poslední, které jsem napsal, budu již na svém loži mrtev. Doprovod' mě aspoň k studenému hrobu, v němž bude navždy snít o Tobě Tvůj nejnešťastnější Viktor." — "Co ještě chcete?" táže se Iška posluhy, stojícího u dveří. — "Prosím, mám počkat na odpověď."

Harriet Beecher Stowe:

Strýček Tom

Nález.

"Ráda bych věděla, proč Elisa nepřichází," pravila následujícího jitra paní Shelbová. Zvonilat' na ni již několikrát, a ona se nedala vidět. Pan Shelby stál před zrcadlem chtěje se holit, a právě v tom okamžiku přinesl mu černý chlapec vodu k holení.

"Andy," pravila k němu paní, "jdi k Elise a řekni jí, že jsem na ni již třikrát zvonila; ubohá Eliso!" vzdychla skoro šeptmo.

Andy šel, ale hned se vrátil, — maje užasnutím oči vyvalené, — a volal: "Ach paní! všechno je v její komůrce rozházeno a po ní není ani památky. Mně se zdá, že utekla." —

"Bud' Pán Bůh pochválen!" — zvolala paní z hlubokosti srdce; "dej Bůh, aby byla pryč!" V tom jí podal Andy psaníčko, které v noci Elisa psala. "Tu to stojí," — pravila paní, když je přečetla; "o jak lehké je mi okolo srdce!"

"Ty se z toho raduješ," pravil manžel, "ale já budu mít mrzutost. Jde mi o čest. Haley bude myslit, že jsem byl s ní srozuměn, protože jsem dítě nerad prodával."

Nato odešel pán z pokoje, a za malou chvíli věděli to všichni negrové na celém statku, a každý se z toho srdečně radoval, že odnesla Elisa dítě své před tím ukrutným Haleyem. Před domem sedělo asi tucet černých dětí jako vrány a dívaly se pořád do dálky, zdali Haley nepřichází; chtěly každý býti první, aby mu pověděly tu novinu, že Elisa s malým Harrym uprchla. — "Ten se bude vztekat!" zvolal jeden chlapec a smál se. "Ten bude klít!" zvolal

druhý; "já se na to těším!" — "O, ten zná klít!" pravila holčička s huňatou vlnou na hlavě; já ho včera slyšela."

A když konečně Haley na koni příjezděl, volali všichni jeden přes druhého: "Harry je pryč, Harry je pryč!" Při tom se smáli a tleskali rukama.

Černá ta drůbež nezmýlila se v tom, že bude Haley klít. On proklínal, až by z toho rozumnému člověku byly vlasy vstávaly, ale děti z toho měly radost, smály se, tleskaly rukama, a každé se chránilo, aby nepřišlo k Haleyovi tak blízko, by je mohl bičíkem zasáhnouti.

"Kdybych měl ty černé diblíky ve své mocil!" mumlal zlostně Haley, "já bych je naučil, zač toho loket, dělají si z člověka blázný!"

"Kdyby nebyly chyby!" zvolal jeden chlapec a dal se do útěku, aby ho nezastihl bičík Haleyův.

Pln zlosti a mrzutosti vstoupil Haley do pokoje pana Shelbyho. "Poslouchejte, pane Shelby!" pravil zhurta, "slyším, že je Harry pryč. Doufal jsem, že se se mnou poctivě jedná!"

"Pane!" zvolal rozhorlený Shelby, "kdo by o mé poctivosti pochyboval, od toho bych žádal náležitě zadostiučinění." Při tom vyrozumíval, že by se s ním potýkali musil s mečem nebo bambítkou. —

Toho se ulekl bojácný Haley, i obrátil hned jinou, řka pokojněji: "Ale je to podivné! Já tím přicházím o mnoho peněz."

"Podivné je to zajisté," prohodil též pokojně Shelby. "Nepochybně nás Elisa poslouchala a v

noci s dítětem utekla. Já nemohu teď nic jiného pro vás udělati, — nežli že vám dám koně a lidi, abyste se za ní pustil a ji zase chytil. Nejlépe tedy učiníte, když necháte zlosti a mrzutosti a budete s námi snídat."

Nato poručil pán Andymu, aby se Samem osedlali koně, že pojedou pryč.

Sam byl negr již v dospělém stáří; obyčejně mu říkali "Černý Sam", protože byl mnohem černější než ostatní. Když mu Andy zprávu přinášel, — stál právě na dvoře a přemýšlel o neštěstí Tomově.

"Hej, černý Same!" volal Andy, "máš osedlat naše dva nejlepší koně; pojedeme s Haleyem chytat Elisu."

"Aha, tak je to?" řekl Sam; — "počkej, však já ji dostanu, a pán uvidí, co Sam umí."

"Ale, Same!" pravil Andy šeptmo, když se až k němu přiblížil, "Same, co ti to napadá? Paní nechce, abychom Elisu chytili, ona by se na nás jistotně hněvala."

"Jak pak to víš?" ptal se Sam a vyvalil na Andyho oči.

"Já to od ní sám slyšel, když jsem ráno pánovi vodu nesl. Paní mě poslala pro Elisu, a když jsem jí řekl, že je pryč, zvolala: "Bud' Pán Bůh pochválen! dej Bůh, aby byla pryč!" a když jsem jí dal psaníčko, v němž Elisa psala, že utíká, řekla paní: "O, jak lehké je mi okolo srdce!" Pána to mrzelo, ale nestarej se nic, ona ho brzy zas přivede na svou stranu."

Sam se škrábal za ušima, bylot' mu to podivno, že se paní z útěku toho raduje. "Já bych byl myslil", pravil konečně, "že by paní po Elise celý svět prohledati dala, tak tuze ji měla ráda!"

"To by ona také učinila," tvrdil Andy; "ale tupý Same, což neumíš koukat skrze prsty? Paní nechce, aby Haley malého Harryho dostal," doložil šeptem; "ted' tomu snad rozumíš!"

"Aha!" zvolal s podivením Sam, "ted' tomu rozumím. Pan Haley se podívá, jak dlouho tu bude musit ještě zůstat, a zatím Elisa daleko uteče."

Nato odešli negrové ze dvora, aby koně chytali. Za malou chvíli se s nimi vrátili, osedlali je a přivázali ke sloupu, u něhož byl kůň Haleyův připnutý. Tento byl velmi plachý, a když k němu přišli, spínal se a vyhazoval kopytama. —

"Ho, ho!" pravil Sam, "tys plachý?" počkej, však my tě dostaneme," a při tom se na Andyho potutelně usmál.

Vedle toho místa, kde koně přivázáni byli, stál veliký buk a pod ním leželo množství bukvic. Sam zdvihl jednu bukvici, přistoupil ku koni Haleyovu, hladil ho a plácal mu na krk, jakoby ho chtěl uchválnouti; přitom však vstrčil velmi obratně tříhrannou bukvici pod sedlo koňovo, tak že to nejmenší břímě v sedle koně nesmírně nepokojným učiniti musilo, a niž by po bukvici dost malé známíčko zůstalo. "Tak!" pravil Sam spokojeně, "ted' je to přistrojeno, at' jen přijde."

V tom okamžení ukázala se paní domácí u okna a kývnula na Sama, aby k ní šel. "Same," pravila, "pojedeš s panem Haleyem, abys mu cestu ukázal. Dej pozor na koně, rozumíš? Předešlého téhodne ryzka pokulhávala, šetři ji a nejed' příliš prudce."

"Jen mi to ponechte," pravil Sam a mrkal očima na znamení, že rozumí, proč to paní povídá, — "však já dám na koně pozor."

"Andy", pravil Sam šeptmo, — když zase ku koňům přišel, "paní chce opravdu, abychom Elisy nedohonili, tedy musíme Haleye hodně dlouho zdržet." Pak ale přidal nahlas: "Kůň pana Haleye má velmi mnoho ohně, a já bych se pranic nedivil, kdyby se něco přihodilo, až bude pán vsedat." To řka mrknul na Andyho, a ten se usmál. "A kdyby se něco panu Haleyovi přihodilo, musili bychom své koně pustit a jemu pomáhat — a my mu jistě pomůžeme!" Při tom zase negrové na sebe mrkli a potutelně se usmívali.

V tom okamžení vystoupil Haley z domu, upokojen dobrou snídání. Negrové běželi ku koňům a odvážali je. Oba měli vysoké čepi-

ce, pletené z palmového listí na způsob oněch čepic, které si chlapci naši ze sítí plétávají, tak že jsou špičky sítí nahoře jen svázány.

"Honem, hoši!" volal Haley, — "musíme si pospíšet, není mnoho času!"

Sam držel koně Haleyova a Andy ostatní dva. Haley vzal uzdu do ruky, vyšvihl se a chtěl do sedla vsedat. V tom však se kůň jeho sepnul a udělal tak velký skok, že pán jeho okamžikem na zemi ležel, strašlivě proklínaje.

Andy pustil jako leknutím oba koně a běžel ku koni Haleyovu. Sam chtěl koně toho také chytit, ale nemohl jaksi uzdu lapnouti a jenom št'ouchnul koncem čepice své koně mezi oči. Kůň se tím splašil, porazil Sama a utíkal velmi prudce pryč. Negrové se dali do křiku a plácali rukama, tak že se ostatní dva koně také splašili, a tak povstala zmatenice nad zmatenici. Negrové se pustili za koni, hulákali na ně a tím je pořád více plašili, psi štěkali, a co bylo dětí na statku, všecko běhalo, křičelo, výskało, tleskalo rukama, a zmatenice byla pořád horší.

Haleyův kůň si v běhání jaksi liboval. Místo, kde se koně proháněli, byl trávník, několik korců výsevu mající, a po jeho stranách táhnul se daleko široko les, místem prosekaný. Kdykoli se negrové koňovi přiblížili a ho již lapnouti chtěli, vyhodil pozadu a utíkal do vysekaného lesa, a negrům to dalo velkého běhání, nežli ho zase z lesa na trávník vyhnali, a honba počala znova.

Sam ovšem velmi lehce všechny koně schytati mohl, ale jemu záleželo na tom, aby Haleye zdržel. — protož tu honbu tak chytře nastrojil, a paní domácí se na to vesele dívala, an muž její nadarmo na negry křičel, aby si pospíšili, a Haley na dvoře hrozně proklínal, nadával, běhal, nohama dupal, a děti se tomu hlasitě smály. Konečně ve dvanáct hodin přijel Sam jako vítězný hrdina na koni a vedl koně Haleyova za uzdu, kterýž očima jiskřil a silně funěl na důkaz, že by ještě dlouho takovou prohánku vydržel. "Už je mám!" volal zda-

leka negr; "kdyby mě nebylo, — všickni koňové by se byli až k padnutí uchvátili, ale já je pochyťtal!" —

"Ty darebáku!" pravil Haley ne příliš přívětivě, "kdyby tebe nebylo, tedy by se to ani nebylo stalo."

"I pro Pána Boha, co to mluvíte, pane?" řekl s podivením Sam; "já běhal a uhrtil jsem se při tom tak tuze, že ze mne teklo, — jako když prší."

"Drž hubu ted'," velel Haley, "beztoho jsem tak o celé tři hodiny přišel; ted' sedni na kůň a pojedem, at' mi ale takové koušky už netropíš!"

"Ale pane!" odpíral Sam, "snad nás i koně nechcete o život připravit? Já a Andy nemůžeme ani na nohou stát a s koni jen teče. Kůň váš musí být usušen; — což myslíte, že by nás paní tak pustila? Vždyť to zas vynahradíme, zůstaneme-li ted' chvíli zde. Elisa beztoho neumí rychle chodit."

Ted' i paní domácí se do toho vmísila, řkouc z okna, jak velice je tomu nerada, že ta nehoda Haleye potkala, a důtklivě ho zvala, aby s nimi poobědval, zrovna prý se na stůl prostírá. Haley chvíli přemýšlel, pak vešel pln mrzutosti do domu, a negrové odváděli koně do stáji a smáli se při tom potutelně jako šelmy.

Útek.

Není možno představit si nešťastnější a opuštěnější stvoření, než byla Elisa, když od chaloupky Tomovy odcházela. Rozpomněla se na utrpení a nebezpečství muže svého, na nebezpečství své vlastní a dítěte, a když ještě pomyslela, že vychází od lidí, kteří ji milovali, do širého světa, kde ani živé duše nezná, tu ji bylo tak, jako by byla pomatena. K tomu se ještě přimísila bolest, že se musí se vším na věky rozloučiti, co ji od mladosti těšovalo; každý strom, každé křovičko, všecko, co ted' hvězdy osvětlovaly, zdálo se, že se jí ptá, kam utíká z otčiny své?

Ale silnější než toto všecko jest láska mateřská, roznicena blízkým nebezpečstvím. Dítě její mohlo,

sice vedle ní dobře kráčet, a ona s ním častěji touto cestou na procházky chodívala, za ruku je vedouc, teď ale hrozila se již pouhé myšlenky, z rukou je pustit, a tiskla je, rychle utíkajíc, silně na srdce své. Umrzlá země praskala pod ní, a kdykoli něco zašustlo, ulekla se a pospíchala tím rychleji. Sama se tomu divila, kde tolik síly vzala, neboť chlapec byl jí tak lehký, že ho ani necítila, a bázeň rozmnožovala sílu její nadpřirozeným způsobem. Vybledlé rty její šeptaly jen chvilkami: "Smiluj se nade mnou, Pane! Vysvobod' mě a dítě moje!"

Matko, kteráž toto čteš, kdyby to bylo dítě tvoje, kteréž by ti urputný prodáváč zítra odervati chtěl — kdybys měla jen několik hodin od půlnoci do rána k útěku, jak rychle běžela bys? Kolik mil uběhla bys za těch několik hodin, s miláčkem svým na srdci, jehož mdlá hlavička na prsou tvých odpočívá, a ručičky pevně a důvěrně okolo krku tvého ovinuty jsou?

Dítě Elisino spalo. Nejprve nemohlo spát, všechno, co se dělo, bylo pro ně tak velice neobyčejné; matka však mu tak důtklivě domluvila, že je může jenom zachrániti, bude-li docela ticho, že pokojně hlavičku položilo, a když na ně dřímota přicházela, jen se ptalo: "Maminko, smím spát?"

"Spi, dítěátko, budeš-li moci," pravila matka velmi laskavě.

"Ale, maminko," řeklo dítě, — "usnu-li, nenecháš mě od toho zlého muže chytit?"

"Ó nikoliv, dítě, Bůh to nedopustí," odvětila ubohá matka a jiskřící oko obrátila k nebesům.

"Víš to jistotně, maminko?"

"Jistotně, milé dítě!" — pravila matka tak pevně, že se toho sama až ulekla, neboť se jí zdálo, jakoby to slovo, tak určité, nějaký dobrý duch na jazyk jí byl vložil.

Dítě položilo hlavičku na ramię matčino a brzy usnulo. Hranice statku, zahrady, les, to vše brzy zmizelo, a žena nadpřirozenou silou obdařená, spěchala dále, aniž se pozastavovala neb odpočinula, tak že jí ranní svítání na široké silnici spatřilo, několik mil od stat-

ku Shelbyho.

Několikrát byla s paní svou na návštěvě u známých v městečku T., ležícím na břehu velké řeky Ohio, a věděla, kudy se tam jde. — Tam do toho městečka chtěla dojít a pak přes Ohio na druhý břeh se dostat.

Když se lidé a vozy na silnici ukazovali, soudila hned, že by to bylo podezřelé, kdyby tak rychle utíkala. I sedla s chlapcem na zemi, urovnala si zcuchané šaty a klobouk, a kráčela pak tak rychle po silnici, jak to jen možno bylo, aby si jí lidé mnoho nevšimli. V uzlíčku měla buchty a několik jablek pro dítě, a tato jablka sloužila jí k tomu, aby cestu urychlila. Dítě šlo teď za dne vedle ní, a ona mu vždycky jedno jablko po zemi několik kroků napřed kutálela a chlapec pak rychle po něm běžel; a tak mnohou půl hodinku cesty rychleji urazila.

Když tak hodný kus cesty ušli, chtělo se chlapci jíst. I uhnula se matka se silnice stranou, usedla za velikým kamenem s dítětem, — tak že je nikdo viděti nemohl, a dala mu buchtíčku k jídlu. Chlapec se divil, že matka také nejí, a když ji okolo krku vzal a kousek buchty jí do úst vstrčiti se snažil, bylo jí, jakoby jí srdce puknouti chtělo. "Počkej, synáčku!" pravila bolestně, "maminka nemůže jíst — dokud nejsi ty zachráněn. Musíme jít, abychom se dostali k řece!" A pospíchala s dítětem zase dále, chvilkami je nesla, pak ono zase běželo. Lidé si jí po silnici mnoho nevšimli, protože měla bílou tvář a dítě bylo také bílé.

Asi za hodinu před západem slunce, dostala se šťastně do onoho městečka T., ležícího na řece Ohio. Byla zemdlena a nohy jí náramně bolely, srdce však bylo ještě silno. První pohled její padnul na řeku, tekoucí mezi ní a vysvobozením na protějším břehu. — Řeka byla rozvodněná a nebezpečná, velké kry ledové plouly v kalné vodě. Právě u onoho městečka vybíhá od protějšiho břehu dlouhý jazyk země do řeky. U tohoto jazyku zarazil se led a nastával se tak, že jako velikánský o-

strov vypadal. Pod ním tekla u břehu, kde Elisa stála, pruh vody, ledu prázdný.

Elisa se toho ulekla, vidouc, že se loďka skrze tento led nikterak propracovati nemůže a že se tak její naděje maří. Přece však se chtěla zeptati, zdali by se na některém jiném místě přes vodu dostat mohla. I vešla do malé hospůdky na břehu ležící, aby tam o radu poprosila. Hospodská stála u ohniště a pekla a vařila večeři. — Když Elisa truchlivým hlasem "dobrý večer" dala, obrátila se žena a tázala se, co by chtěla.

"Není zde nějaká loďka nebo prám," ptala se otrokyně, "na kterém bych se na protější břeh dostat mohla?"

"Není," odpověděla žena, "ted' se nemůže převážeti."

Elisa se náramně ulekla, čehož si hospodská povšimla, i pravila: "Zajisté na tom velice záleží, abyste se převezla. Snad vám tam někdo stůně?"

Elisa nevěděla, co má na to říci, přece však si pomyslíla, že je pravda to nejlepší, i řekla tedy: "Dítě své bych ráda zachránila před velikým nebezpečenstvím, a velký kus cesty jsem již dnes ušla, abych se zde převézt dala."

"Ach, to se to nešťastně přihazuje!" zvolala útrpná hospodská, slyšíc o nebezpečnosti, v němž dítě se nachází. "Je mi vás srdečně líto. Počkejte ale drobet." — Při tom otevřela okno a volala ven: "Salomone!"

Muž s koženou zástěrou a ušpiněným rukama vešel do jizby.

"Salomone," tázala se hospodská, "popluje souseď se sudy ještě dnes večer na druhou stranu?"

"On řekl, že to zkusí, nebude-li to příliš nebezpečno," odpověděl Salomon.

"Nedaleko odsud, tam níže pod ledem bydlí převozník," pravila hospodská k Elise. "a popluje dnes večer na druhou stranu se zbožím, bude-li možno. Přijde sem k večeři, a vy uděláte teď nejlépe, odpočnete-li si zde a počkáte na něj. To je hezký chlapeček," doložila. Harryho hladic, a dávala mu buchtíčku. Dítě však bylo nesmírně

zemleno a dalo se do pláče.

"Ubohý chlapec!" — vzdychla matka jeho, "není chůzi zvyklý, a já s ním po celý den velmi pospíchala." —

"Položte ho tu do té komůrky," pravila hospodská a otevřela malou jizbu, v níž pohodlná postel stála. Tam položila Elisa zemlené dítě na postel a držela ruce jeho tak dlouho ve svých vlastních, až usnulo. Ona sama neměla pokoje. Jako vnitřní oheň pronásledovala ji myšlenka, že ji stíhají, a poháněla ji odsud, a toužebným okem hleděla nebohá žena na prudké vlny, tekoucí mezi ní a vysvobozením.

Ted' ji musíme opustit a podíváme se po jejich pronásledovnicích. —

Pronásledování.

Haleye opustili jsme, an se na pozvání paní Shelbové k obědu odebral.

Paní ovšem pravila, že se již na stůl prostírá, ale mezi prostíráním a poobědváním uplynulo ještě mnoho času. Bud' že pověděl Sam kuchařce — Tomově ženě — že je to paní tím milejší, čím déle Haley se opozdí, anebo ona sama bez pokynutí k tomu přispěti chtěla, aby Haley zdržen byl, zkrátka, krmím se dnes nechtělo z kuchyně ani na stůl. Paní domácí před Haleyem rozkázala, aby si kuchařka pospíšila, jednoho posla za druhým posílala do kuchyně, a přece to šlo velmi pomalu. Tu se něco roztlouklo, tu zas rozlilo a musilo se to znova dělat, zkrátka, bylo zdržování bez konce. Jeden posel za druhým přinášel s úsměškem do kuchyně zprávu, že Haley na židli pokojně sedět nemůže, pořád prý se z okna dívá a je celý mrzutý.

"Dobře se mu děje," pravila Tomova žena. "však on bude ještě nepokojnější, až jednou na něj Pán zavolá."

"Dostane se do pekla," pravilo malé černé děvče.

"On to zasluhuje," pravila kuchařka, "rozdrtil již mnoho srdcí, a duše těch nebohých lidí volají k Pánu Bohu o pomstu!"

"Takoví lidé musejí věčně v pekle hořet!" řekl jeden odrostlejší chlapec.

"Děti, vy nevíte, co mluvíte!" pravil ted' Tom, jenž právě do kuchyně vstoupil. "Nesmíte nikomu přát nic zlého."

"My nepřejeme nikomu nic zlého," pravil Andy, "jen prodávácům lidí."

"A ti také všechno, co zlého je, zasluhuji," horlila Tomova žena. "Vždyť odtrhují nemluvně od prsou mateřských, a malé dítky, — které se šatu matčinu drží a pláčou — rvou od matek a prodávají! Neroztrhují muže a ženul!" přitom se dala černá žena do pláče — "ačkoli tím oba usmrcuji? a mají při tom jen dost málo útrpnosti? Bože, nedostanou-li ti se do pekla, kdož se tam má dostat?" Při tom zakryla tvář kostkovanou zástěrou a opravdově plakala.

"Ženo, ženo!" napomínal Tom, "modlete se za ty, kteří vám ubližují, učí nás Spasitel náš. Hled', ženo," pokračoval, "jak velice jsem tomu rád, že pán můj dnes ráno neodjel. To by bylo pro mne strašlivé bývalo, kdybych mu nebyl mohl dát s Bohem, jehož jsem na rukou chovával. Ted' mi to již není líto, že mě prodal, jako v noci; on to musil učinit, a já vím, že mě zas koupí, až jen bude s to."

V tom se zvonilo a pan Shelby vzkázal Tomovi, aby přišel nahoru. —

"Tome," pravil k němu laskavě, když se dostavil, "zaručil jsem se tisíci dolary tomuto pánovi, že zde budeš, až on tě požádá; on si půjde dnes po svém, a ty můžeš ted' až do večera jiti kam chceš."

"Děkuji vám, pane," — pravil Tom.

"A neudělej pánovi svému nějaký negrovský kousek," pravil Haley. "Kdyby pán tvůj mě rady následoval, nevěřil by vám žádnému, protože jste kluzcí jako úhoři."

"Pane můj!" pravil Tom vážně a mírně, "když mi bylo osm let, položila vás vaše paní matka mně na ruce, a vám nebylo tehdy ještě ani rok, i pravila ke mně: — Tome, to bude někdy tvůj pán, — měj na něj dobrý pozor. A ted' se vás ptám, pane můj, jestli jsem od té doby někdy zrušil dané slovo, aneb jestli jsem něco udělal proti

vašemu rozkazu, zvláště od té doby, co jsem křesťanem?"

Pan Shelby byl tak velice pohnut, že mu slzy do očí vstoupily, i pravil: "Milý hochu, Bůh je svědek, že jen pravdu mluvíš, a kdybych to mohl zabránit, nekoupil by tě nikdo ani za celý svět."

"A jako že jsem křesťanka," — pravila vážně paní domácí, "koupíme tě zase, jen co budeme moci. Pane Haley, pamatujte si, kam Toma prodáte, a dejte nám o něm zprávu."

"To rád udělám," pravil Haley, "a za rok, jestli se vám líbí, přivedu vám ho zas nazpátek. — Mně je to jedno, prodám-li sem nebo tam, jen když mohu být živ. Doufám, že mu ten rok nic neuškodí."

"Pak ho já sama od vás koupím," pravila paní, "a uvidíte, že budete mít dobrý výdělek."

Brzy nato bylo po obědě, — a Haley pln netrpělivosti pospíchal na dvůr, kdež našel Sama i Andyho již s koni. "Nemá pán váš psů?" ptal se chtěje na kůň vsedati.

"Ó má, a jak výborné!" pravil Sam, "podívejte se tamhle," a přitom ukázal na psa, jenž byl v noci Elisy vyprovázel.

"Takový mi není nic platen," řekl Haley: "ale já chci takové psy, kteří negry vyčenicají a pronásledují."

Sam se stavěl, jakoby nevěděl, co Haley chce, i pravil: "Ó, naši psi čenicají výborně a běhají za negry jako posedlí."

"Drž hubu, chlapec!" zvolal Haley, vida, že si negr z něho blázna dělá; — "ted' honem na koně a pryč!" Hned nato odjeli.

Když přešli přes hranice statku, pravil Haley: "Ted' zrovna k řece! Já to už znám, každý negr utíká přes řeku."

"To je pravda," přisvědčil Sam, "pan Haley to dobře zná. Ale kudy tam máme jeti; k řece jdou dvě cesty, silnice a jedna blátivá cesta. Kudy poroučí pán abychom jeli? Já bych myslil, že šla Elisa tou blátivou cestou, protože tam tudy málo lidí chodí."

Haley byl sice stará liška, ale

tenkrát se dal chytit. Zdátot' se mu, že může mít Sam pravdu. — "Kdybys nebyl jenom takový lhář!" pravil povážlivě, — "mohli bychom tudy jeti."

"Ovšemť může dělat pán, co se mu líbí," řekl Sam, "nám je to jedno, jdeme-li tou cestou nebo tou. Povážíme-li to ale jak náleží, tedy se mi zdá, že šla po silnici, — protože je blátivá cesta zlá."

"Jen ty mlč," pravil Haley, — "však já budu dělat, co budu chtít."

"Já jsem si to jak náleží rozmyslil," pravil Sam, "a tuším abychom tou blátivou cestou nejezdili. Ještě nikdy jsem tudy nejel, — a mohli bychom snadno zabloudit; kdož ví, kudy bychom pak vyvázili!" —

"Právě teď' pojeďu tou blátivou cestou!" pravil důrazně Haley.

Sam se podíval po očku na Andyho a potutelně se usmál; Andy se smál stranou, že Haley tak pěkně do pasti leze.

"Ještě mi také napadá," pravil horlivě Sam, "co jsem jednou slyšel, že je totiž ta cesta mezi vrchy zasekaná, že se nemůže tam odsud dále jeti."

Haley si myslel, že prve jen máně negrovi první zminka o té cestě z ústa vyskočila, a čím ho více od ní Sam teď' zrazoval, tím tvrději stál na tom, aby po ní jeli. I dali se tedy po ní, ačkoli Sam ustavičně bědoval, že to blátu koňům uškodí.

Když asi hodinu po té cestě jeli, octli se najednou v skalnaté kotlině, a cesta vedla zrovna do jednoho dvora, za nimž holé skaliny strměly, tak že nebylo za dvorem žádné cesty, kudy by mohli dále jeti.

"Ty darebáku!" zvolal Haley, "tys to dobře věděl, proč jsi mě tudy vedl?"

Sam se stavěl, jakoby mu Haley tu největší křivdu dělal, i řekl citlivě: "Což jsem to pánovi neřekl? Proč si také domýšlí cizí pán — že zná lépe cestu než lidé, kteří zde jsou zrozeni?"

Haley nemohl teď' nic lepšího udělati než se obrátit a po silnici k řece pospíšiti. Kdyby všeho toho

M. Nováková:

DVOJÍ LOKET.

Od žen se tak mnoho žádá,
divy od nich čeká svět;
má-li žena muže ráda,
má jen trpět, odpouštět.

Manžel ale svoji ženě
nepromine ani hlup,
před světem by ztratil v ceně,
byl by slaboch, ne-li hlup.

Muže napravit má žena!
Těžký úkol, pakli on
dobré vůle k tomu nemá,
ku zlému však velký sklon.

Žena, zakrývat vždy musí
manželovy slabosti,
necht' to někdo říci zkusí
že to byly "nectnosti".

Za to žena často bývá
terčem pomluv, vtipů všech,
málokdo však účast' mívá
v jejich strastech, bolestech.

Výchova že dítek leží
v rukou matek, výhradně?
Slabé ženy vládnou stěží,
často stojí bezradně.

Tam, kde otec nepředchází
dítkám dobrým příkladem,
ani matka, moji drazi,
nesvede nic s výkladem.

Proč má býti loket dvoji?
Neskládejte ruce v klín!
Jestli otec s matkou stojí,
nezkazí se dcera, syn.

Mužové, kde vaše síla,
kde jest vaše převaha?
Kdyby žena jen to byla,
jež vám směr, cíl, udává?

Ovšem, neminim tím psáti,
že v tom není vyjimky,
najdeme též dobré táty,
jako špatné maminky.

Pravdou jest, že důležitou
matka má zde úlohu. —
Otec však, jest autoritou,
největší zde - po Bohu.

A když on svou autoritu
důstojně si zachová,
matka lehounko pak si tu
zdárné dítky odchová.

Pakli muž chce v ženě míti,
jasný, čistý ideál,
on by měl tím sluncem býti,
k němuž by se upínal.

Matka může divy tvořit,
ale marná námaha,
jestli otec dílo bořit
vlastní rukou pomáhá.

Jestli matka půjde vpravo,
otec v levo poběží,
neudrží žádné právo
výchovy té otěži.

zdržování nebývalo. byl by zajisté Haley Elisu desetkrát dohonil, — máje výborného koně. Ale pro všecko to pozdržení byla Elisa s to, o hodinu dříve do onoho městečka po řece přijíti než Haley s negry.

Když tam vjížděli, spatřilo ostré oko Samovo Elisu u okna v hospodě státi, obrácenou v jinou stranu, než odkud oni příjížděli. I chtěl jí dáti znamení a nevěděl jak. Najednou shodil si čepici s hlavy a vzkřiknul velmi pronikavě, jakoby se ulekl, že mu ji vítr shodil. Elisa znala vzkřiknutí to, neboť každodenně volával Sam takovům vzkřiknutím negry k práci. I ohlédnula se hned v tu stranu,

a spatřivši pronásledovníky couvnula od okna, tak že ji Haley ani nespapřil, jedá okolo samého okna.

V tomto okamžení šlo jí o život — bez dítěte nemohla býti živa! Z komůrky, v níž byla, vedly dveře k řece. I uchopila jako zplašená dítě a pádila po schodech dolů k řece. Haley uhlídal ji právě, když za břehem zmizela. I skočil s koně, zavolal negry a pustil se za ní jako pes za srnkou. V tomto hrozném okamžení zdálo se, že noha ženina ani země se nedotýká, tak rychle utíká, a v sekundě byla už u vody. Pronásledovník byl jí za patama. Pronikavě vzkřikla a s neobyčejnou silou, jakou Bůh toliko zoufalým někdy dává, udělala

hrozný skok přes šumící vodu na nejbližší kus ledu — skok, jakéhož se jen šilený a zoufalý člověk odvážit může. Negrové i sám Haley ulekli se toho, všickni najednou vzkřikli a pozvedli ruce.

Zelený kus ledu, na nějž vskočila, potopil se trochu, tak že se po něm voda rozlila; žena však nezůstala na něm ani okamžik. — Nýbrž zoufanlivě vykřiknuvši skočila s toho ledu na vedlejší, s toho ještě na jiný — tu sklesla, skočila však hned zas dále — sklouzla na ledě. hned však zase povstala a skočila dále. Střevíce ztratila, punčochy se roztrhaly, krev jí srčela z nohou, ona však nic nevidí, nic necítí a skáče ustavičně s kry na kru, až konečně v temnu podvěčným břeh protějši spatří. Tam na ni čeká muž a pomáhá jí s ledu na zemi.

"Tys výborná žena, buď si kdo buď!" praví muž; "s užasnutím hledím na tebe již dlouho."

"Ó vysvobod'te mě! vysvobod'te mě!" volá Elisa, "ukrejte mě, — ukrejte mě!"

"Zpamatujte se jenom," volá muž, "zde se vám nestane nic zlého. Co pak je vám?"

"Ach, prodali toto mé dítě! — Tam na onom břehu je ten, kdo je koupil."

"Jste hodná matka!" pravil muž, když ji nahoru na břeh vyvedl. — "Rád bych vám pomohl, ale já jsem pouhý plavec a šel jsem se jen podívat, jak voda stojí. — To nejlepší, co vám poradit mohu, je, abyste šla tamhle do toho bílého domu. Přebývají tam dobří lidé, a ti jistě pomohou, na to se můžete bezpečit."

"Zachovej vás Pán Bůh!" pravila s velkou srdečností Elisa; — "nemohu se vám za vaši pomoc odsloužit, Bůh vám to zaplatí!"

"I co! to nestojí ani za řeč," — řekl muž.

"Prosím vás, jen mě neprozrazujte!" pravila žena srdečně.

"Hrome, co vás to napadá?" — zvolal nevrle muž. "Nebojte se nic, zasloužila jste svobody, a já k tomu přispěju, seč jsem, aby vám nikdo neublížil."

Elisa tiskla dítě k srdci a šla

bosa, kam jí muž ukázal. —

Haley i negři dívali se s ustrnutím za ženou, až se ztratila na protějším břehu.

"Vy darebáci jste tím vinní, že mi ta kočka utekla!" zvolal prodávající otroků a švihal bičikem po Samovi a Andym. Oba se ale obratně uhnuli a utekli, a zdaleka křičel Sam: "Dobrou noc pane! — 'Ted' nás už nepotřebujete! Paní naše měla by starost o koně: také by nedopustila, abychom na Elisy přes ten most jeli!"

Nato se dali do hlasitého smíchu, an je Haley na horoucí skálu proklínal, vsedli na koně a jako vítr ujížděli domů.

Pln vzteku vešel Haley do hospody a přemýšlel, co má dělat. An tu u sklenice s punčem sedí a v duchu celou tu věc proklíná, zarácholil vozík před hospodou a hned nato vešel vysoký, hrubý muž do hospody.

"I u čerta!" zvolal Haley, "totě Loker! Vy přicházíte právě dobře! Toho štěstí bych se nebyl nadál!"

Čtenář se snad upomene, že o tomto Lokrovi Haley na statku p. Shelbyho povídal, kterak byl jeho společníkem, a jak se mu zbláznila a umřela jedna otrokyně, když jí dítě vzali.

"Kýho šlaka!" zvolal Loker, — "vy zde, Haleyi? Co vás sem přivedlo?"

"Jsem v hrozném bryndě!" řekl Haley, "a vy mi musíte pomoci."

V tom vstoupil do jizby ještě jeden chlap Lokrovi podobný, ten slul Marks a byl jeho společník. Oba provozovali touž čistou živnost jako Haley. Když všickni usednuli, vypravoval Haley zdlovavě své neštěstí.

"Aha", pravil Marks po vypravování, "ted' chcete, abychom vám tu ženskou chytily?"

"Po ní mi nic není," — odpověděl Haley, "já bláznil a koupil jsem jen jejího kluka; ona patří Shelbymu."

"Jak pak vyhlíží?" — ptal se Marks.

"Je bílá a hezká," — odpovídal Haley, "stojí za osm set i za tisíc." —

"To by byla dobrá honba," —

prohodil Loker; "ale jak se spořádáme, chytíme-li ji?"

"Vy si necháte ženskou a chlapce dáte mně!" řekl Haley.

"My ji zajisté dostaneme!" ujistoval Loker; "řeknu-li já: chytíme ji, tedy se můžete na to bezpečit. My máme výborné psy, ti vyslidí každého negra, a pak jsme s rozličnými lidmi tam na onom břehu spřáteleni, kteří nás na dobrou cestu přivedou. Ale takovou my nehrajeme, jak vy povídáte, Haleyi. Dokud nepoložíte padesát dolarů na dřevo, neuděláme ani kroku."

Haley musil, ač nerad, padesát dolarů vysázeti, a ctihodní muži se ještě toho večera rozešli. Haley zůstal v krčmě přes noc, a Loker s Marksem pustili se ještě té noci přes řeku, a sice po té samé lodce se zbožím, na kterou Elisa v hospodě čekala, aby se v ní na protějši břeh převezla. —

Sam přijel s Andym pozdě večer domů a musil vypravovati pánovi a paní o Elise. Paní chvalověčila Bohu, že Elisy s dítětem tak zázračně zachránili, a prosila ho, aby ji děle ještě svou milostí zastíňoval; pán se též z toho v srdci radoval, ač to na sobě znáti nedal, a na oko na Sama huboval, že Haleye zdržoval; a všickni negrové na statku, kteří se okolo Sama a Andyho shrnuli, když tito u hojně večere seděli, radovali se z toho velice a přáli to Haleyovi, že mu byl tak pěkně rybník vypálen.

Dobří lidé.

Podívejme se do onoho bílého domu, na nějž onen plavec Elise ukázal, když ji na břeh pomohl. Tam v jednom pokoji seděl držitel domu, jenž se Bird jmenoval, — s manželkou svou u stolu a pili čaj. Děti jejich hrály si a dováděly, — tak že je matka pořád okřikovati musila.

V tom otevřel Jakub, černý kočár pánův, dvéře, vstřel hlavu do pokoje a prosil paní, aby přišla do kuchyně. Ona odešla, ale za malou chvíli volala na manžela: — "Muži, prosím tě, pojď na chvíli ku ven!"

Muž vyšel ven a ulekl se to-

ho, co tam spatřil. Mladá, útlá žena, roztrhanými, zmrzlými šaty chatrně oděna, majíc rozervané punčochy a bosé nohy zkrvácené, ležela ve mdlobách na zemi jako mrtva. Paní a kuchařka snažily se, aby ji vzkřísily. Není třeba čtenáři povědět, že to byla Elisa.

"I kámen musil by se nad tou ubohou ženou ustrnouti," pravila kuchařka; "zdá se, že ji horko omráčilo. Když sem vešla, byla ještě dost čerstvá, a ptala se, zdali by se tu nesměla trochu ohřát. Já se ji chtěla ptát, odkud přichází, a ona v tom omdlela."

"Ubohá žena!" pravila útrpně paní domácí.

Elisa pomalu velké tmavé oči otevřela a jako pomatená se ohlížela. Najednou však zvolala bolestně: "Ó, můj Harry! Chytili mě dítě?"

Když to chlapec uslyšel, skočil honem kočmu s kolenou, běžel k matce a klekl vedle ní. "Ach tu je! tu je!" volala radostně matka, a k paní se obrátíc, prosila úpěnlivě: "Ach, drahá paní! ochraňte nás, nedopouštějte, aby ho chytili!"

"Zde se vám nic nestane, ubohá ženo!" těšila ji paní. "Zde jste v bezpečnosti, nebojte se."

"Zaplat' vám to Bůh!" vzdychla vroucně Elisa, zakryla si tvář a usedavě plakala. Pomalu se na laskavou domluvu citelné domácí paní utišila, načež ji uchystali lůžko, a ona za malou chvíli na něm i s dítětem svým usnula.

"Rád bych věděl, kdo je ta ženská a odkud?" pravil pan Bird, když se navrátil s manželkou do pokoje.

"Vždyť to uslyšíme, až se probudí," odpověděla paní, — vzala punčochu a pletla, a pan Bird četl noviny. Za hodnou chvíli pravil: "Co myslíš, kdyby jsi některé svoje šaty popustila, snad by jí byly dost? Mně se zdá, že je drobet vyšší než ty."

Paní se líbezně usmála, bylo viděti, že je s tím srozuměna, a řekla toliko: "Uvidíme."

"Také bych myslil, abys jí dala ten starý bombassinový plášť, co již málo kdy nosíš; ona potřebuje teplých šatů."

V tom hlásila kuchařka, že se žena probudila, a pán, paní i chlapec jejich šli do kuchyně. Jakmile je Elisa spatřila, upřela na paní tmavé oči tak úpěnlivě a bolestně, že jí slzy do očí vstoupily.

"Nebojte se zde, my jsme sami přátelé vaši!" pravila paní. "Odkud přicházíte?"

"Z Kentucky," — odpověděla žena.

"A kdy jste sem přišla?"

"Dnes večer."

"A která?"

"Přes led."

"Přes led?" zvolali všickni ostatní najednou, jakoby to bylo viře nepodobno.

"Ano, přes led," pravila žena pomalu. "Bůh mi pomohl! vždyť mi byli za patama, a jiné pomoci nebylo."

"Ach Bože, drahá paní!" pravil kočí důrazně k manželce Birdově, "led je rozpukáný a kry se valí a houpají ve vodě!"

"Já to viděla", pravila Elisa, — "ale přece jsem přešla. Ani jsem si nepomyslela, že se na tento břeh dostanu, — ale to bylo jedno — vždyť bych byla umřela, kdybych to nebyla učinila. A Bůh mi pomohl. Nikdo neví, jak velice Bůh pomoci může, kdo toho sám nezkusí," doložila žena s jiskřícíma očima.

"Byla jste otrokyní?" ptal se pan Bird.

"Byla a patřila jsem pánovi v Kentucky."

"Byl pán váš zlý nebo paní?"

"Ó, jsou dobří lidé."

"A proč jste tedy uprchla a do takového nebezpečství se uvrhla?" ptala se paní Birdová.

Elisa podívala se bolestně na paní a pravila: "Drahá paní, zemřelo vám již někdy dítě?"

To byla neočekávaná otázka a dotkla se krvácející rány v srdci panině, neboť tomu nebylo ještě ani měsíc, co jí zemřel chlapeček asi v tom stáří jako Harry. Pan Bird odvrátil se a šel k oknu, a paní Birdová tiše slzela. Za chvíli se však zase vzpamatovávala a pravila: "Proč se ptáte, ženo? — nedávno zemřelo mi dítě."

"Pak se nade mnou zajisté ustr-

nete. Mně umřely dvě děti, a hroby jejich jsou tam, odkud přicházím, a jen tohle dítě mi Pán Bůh nechal. Ono bylo blažeností mou a potěšením ve dne v noci. A toto dítě — drahá paní — prodali, a chtěli je poslat daleko, samotné — ubohé dítě, které ještě nikdy bez matky nebylo. Já s ním v noci uprchla, a ten, co dítě koupil, pronásledoval mě — já ho slyšela, on byl zrovna za mnou. I skočila jsem na led — jak jsem přes led přešla, to nevím, ale první, co jsem viděla, byl muž, jenž mi na vysoký břeh pomohl."

"Pán Bůh s námi!" volala černá kuchařka a měla plné oči slz; kočí plakal, paní Birdová též a děti ukřývaly plačící oči v šatech matčiných. I sám pán domácí stál u okna, dívaje se ven, aby slzy ukryl.

"Jak pak jste mohla říci, že byl pán váš dobrý, když vám dítě prodal?" pravil po chvíli pan Bird.

"On je musil prodati," odvětila Elisa; "byl peníze dlužen, věřitel ho měl v ruce, a nechtěl jinak, než aby mu pán prodal dozorce svého Toma a mé dítě. Paní za mě prosila, ale nebylo nic platno, a já uprchla s dítětem, jinak bych byla umřela!"

"Kde pak je váš muž?"

"Ach, on patří jinému pánovi, a ten je ukrutný, tak že to muž můj vydržeti nemůže. Snad ho již nikdy neuhlídám," vzdychla Elisa.

"A kam teď hodláte jíti, ubohá ženo?" ptala se paní.

"Do Kanady," odpověděla Elisa; "kdybych jen věděla, kde to je. To bude asi daleko, není-li pravda?" ptala se a důvěrně hleděla v tvář paní domácí.

"Ubohá ženo!" vzdychla paní, "Kanada leží dál, nežli byste si představiti mohla. My však pro vás učiníme, co bude možno. Ráno uvidíme, co se dá dělat; zatím však nemějte starosti a poručte všecko Pánu Bohu." Potom poručila kuchařce, aby jí něco k jídlu pro posílnění ustrojila a pak ve vedlejším pokoji pohodlně ustlala, a šla zas do svého pokoje s manželem.

Když vešli do pokoje, — pravil Bird: "Poslouchej, milá manželko!

ta žena musí ještě dnes v noci pryč. Zítra ráno budou ji zajisté již pronásledovat, a kamž se nejdříve obrátí, nežli na náš statek? Zde není dost bezpečná, a chceme-li ji zachránit, není jiné pomoci, než že ještě dnes v noci musí pryč!"

"Ale, milý muži!" namítala paní, "jak pak tě to může jenom napadnout, vyhnati to nešťastné stvoření do zimy a tmy v neznámé krajině!"

"I chraň Bůh, milá ženo!" odpíral manžel, "zapřáhneme koně do kočáru, a já sám dovezu ji k strýci svému Trompovi. To je výborný člověk, a daroval všem svým negrům svobodu. Tam ji zajisté nikdo hledati nebude."

"Ó, to je jiná!" zvolala radostně paní: "tys výborný muž a děláš mi velkou radost."

"Co myslíš, milá ženo," pravil muž, "mohla bys snad po našem ubohém Henryškovi pro dítě té ženy něco vyhledati? Do půl noci necháme ji spát, a do té doby můžeš také nějaké ty šaty pro ni opustit."

S tím byla paní srozuměna i šla s dětmi do vedlejší komnaty, kde stálo několik schránek. Jednu z nich otevřela, a v té leželo množství dětských šatů, hračky, obuv a podobné věci. Když to paní spatřila, pokryla tvář rukama a plakala tak hořce, že slzy až do schránky tekly. Za chvíli pozvedla hlavu a šhledávala nejpevnější věci do uzlíčku.

"Maminko," řekl jeden chlapec, "to všechno dáš pryč?"

"Milé děti," pravila paní vážně a laskavě, "jestli na nás Henryšek s nebe hledí, zajisté ho to těší. — Jinému bych to nikomu nedala, — ale tě ubohé matce, která má ještě větší hoře nežli já, ráda to dávám, ono ji to přinese požehnání Boží."

Potom otevřela paní Birdová jinou schránku, vzala z ní dvoje dobré šaty, sedla ke stolku a pracovala pilně s jehlou i nůžkami, a právě byly šaty náležitě popuštěny, když na hodinách v koutě visících dvanáctá odbila.

"Ted' ji musíme zbudit, není pomoci," pravil pan Bird, jenž právě

do jizby vstoupil.

Paní Birdová zavřela všechny ty vybrané věci do truhličky a poslala je ven, aby je dali do vozu, pak šla k Elise. Oděna pláštěm a kloboukem své dobrodítelnyně, majíc od ní střevíce a velký šat, v němž Harry zavinut byl, vyšla Elisa na práh, paní Birdová ji vyprovodila až k vozu a pan Bird ji s dítětem do něho vstrčil. Z vozu podala Elisa paní ruku, chtěla mluvit, ale nemohla; rtové se jí hýbaly, ale slov nebylo slyšeti, i stiskla paní ruku a jenom nábožně oko k nebi pozdvihla; načež okna u vozu se zavřely a vůz ujížděl do temnoty noční.

Bylo skoro již před svítáním, když se vůz před řádným domem zastavil. Dalo to mnoho práce, než někoho v domě probudili.

"Kdo to?" ptal se pán domácí, vyšed konečně z domu s lucernou.

"Strýc váš Bird," zněla odpověď. "Chtěl byste býti tak dobrý, strýčku Trompe, a dáti přístřeší a pomoc nebohé ženě s dítětem před slidníky, kteří ji pronásledují?"

"To si myslím," zvolal Tromp: "at' jen některý přijde, já a mých šest synů ukážeme jim, zač je toho

loket! Potkáte-li slidníky, pozdravujte je a řekněte jim, at' si přijdou, kdykoli se jim líbí."

Elisa náramně umdlena vlekla se až ke dveřím, a nesla chlapce, jenž spal.

"Neboj se, ženo," pravil pan Tromp, "ted' se ti již ani toho nejmenšího nestane. Sem ke mně nepovázá se nikdo přijít." — Nato rozsvítil svíčku, otevřel malý pokoj, v němž úpravná postel stála, postavil světlo na stůl a pravil Elise, aby si s dítětem lehla, že tu může spát jako v kolébce u matky. —

Když Bird v krátkosti o Elise pověděl, co sám věděl, Tromp ještě jednou slíbil, že se jí ujme, děkoval mu Bird srdečně a chystal se k odjetí. Tromp uvedl kočár na jinou cestu, než kudy přijeli, aby se všechno podezření předešlo. Když se loučili, vyňal Bird z tobošky desítku a vstrčil ji strýci do ruky řka: "To je pro ni! — S Bohem!"

"Dobře! S Bohem!" odpověděl krátce Tromp.

Srdečně zatřásli si rukou a rozešli se.

(Pokračování.)



Přítelův odkaz

Povídka z českého venkova.

V.

Pan lesní Rejna, statný padesátník s vlasy již hodně prokvetlými, vyšel z lesa a ubíral se volným krokem k panským polím, odkud čeledínové odváželi vysoko naložené žebříňáky posekaným obilím. Spatřil u lidí správce a chtěl s ním promluvit. Oba byli v Podubicích už přes dvacet let a byli vždy důvěrnými přáteli; tykali si, ačkoli byl Rejna o několik let starší.

Schylovalo se k večeru. Posled-

ní povozy odjely s pole a lidé nechávali práce. To bylo lesnímu právě vhod; ke své rozmluvě se správcem nepotřeboval svědků.

Když se blížil k poli, správce už jej zpozoroval a šel mu zvolna vstříc; synka poslal napřed domů.

"Už bych byl dávno rád s tebou promluvit," počal lesní, podáváje mu ruku. "A je to něco důležitého. Milé ti to asi nebude, ale přece to nechci před tebou zatajiti."

"Tak, tohle je pěkné!" odvětil

správce. "A proč jsi tedy nepřišel? Na poli mne najdeš každého dne, to přece víš."

"Inu, vím a také tě skoro denně vidívám," řekl myslivec. — "Ale tentokrát nechtěl jsem ti přijít do rány, abych také něco neutržil. — Znáš tě, že jsi trochu prudký."

"Prosím tě, co tím myslíš?" otázel se správce poněkud mrzutě.

"Co bych si myslil! Slyšel jsem, že byl u vás nějaký výstup, přiněmž jsi hrozně rámusil. Nechtěl bys mi povědět, co to bylo?"

"Ale dovol, kdo pak rád vypravuje o neshodách v domácnosti!" odvětil správce. "Co se doma uvaří, má se doma snísti," říká se.

"To je pravda, ale pak se to má uvařit tak, aby o tom nikdo nevěděl a nepřihlásil se také k hostině jako nepovolaný host. Já jsem to slyšel od lidí, tedy víš, že to nezůstane v tajnosti. Ostatně si nemysli, že jsem tak zvědavý. Ptám se jenom ze zájmu o spokojenost ve tvé domácnosti. Ale myslíš-li, že nemusím vědět nic, já ti nepovím také nic, a budu si "kvít", jak se říká. Ono totiž to, nač se tě táží, souvisí asi s tím, co ti chci povědět, rozumíš? Tedy jenom nedělej drahoty a povídej."

"Ale, skoro se za to stydím", — odpovídal správce. "Je to taková nehezka historie. Jen si považ, naše Vojtěška si udělala známost —"

"S učitelem Hrouškem, vid'? — A ty jsi proto doma způsobil křik."

"Ty to víš?" řekl správce s úžasem. "Tedy se o tom už mezi lidmi mluví? Tohle ještě scházelo! — Nešťastné děvče!"

"Žádné nešťastné děvče, — ale nešťastná tvoje prchlivost, brachu. Tě se varuj, k tomu ti upřímně radím. Ale nejdříve tě upokojím; buď jist, že se mezi lidmi nic nepovídá, totiž posud nic. Snad by se mohlo stát, že by se později povídalo, ale aby se nepovídalo, tomu asi zabráním. Chybil jsi, brachu, velice jsi chybil. Nejvíce proto, že jsi zakazoval známost své dceři s pořádným člověkem k vůli dvěma darebákům, jakými jsou Paluha a jeho syn, kterým jsi neprozřetelně sedl na lep."

"Človče, jak tohle všechno víš?" zvolal správce. "Tohle ti mohl říci jenom někdo z mé rodiny. Nikdo jiný o tom neví!"

"Tot' se ví! A proto běž honem domů a spust' nový křik. Človče, snad jsi se nepomátl na rozumu? Mysliš opravdu, že by tvoje paní nebo dcera přišla ke mně a vypravovala mi o tvé zbrkllosti? Naopak — ony se tím jistě úzkostlivě tají, vždyť by to bylo hanbou pro tebe i pro ně. Tedy nemluv tak nerozumně a poslouchej. Mohl jsem promluvit s tebou již dříve, ale nechal jsem to, až se trochu usadíš. A až se usadíš, umíní jsem si, že ti dám pořádnou lekci, a k tomu došlo konečně dnes. Zasloužil jsi si toho."

Správce byl jako na trní. Zacervenal se a řekl: "Tedy už, prosím tě, povídej."

"A ty, prosím tě, poslouchej. — Především tedy, že má Vojtěška s Hrouškem známost, o tom jsem věděl dříve než Paluha. Viděl jsem je totiž, jak se sešli v loni o prázdninách, a letos zase. Když jsem však letos uviděl v lese také Paluhu, hned jsem si pomyslel, že je zle, a nemýlil jsem se. A nyní se tě především zeptám: kdybys se byl nedomníval, že tě požádá o Vojtěšku Paluha, byl bys také zakázal, že s Hrouškem mluvit nesmí?"

"Nu, snad se nebudeš diviti, — když řeknu, že bych to byl také nedovolil," odvětil správce. "To je přece —"

"Počkej a nic mi nevykládej. — Já se tomu ovšem nedivím, protože tě znám, ale nemysli, že jsi jednal rozumně. Hroušek je tak hodný člověk, že bys podobného hned nenalezl, a ten by nemohl být tvým zetěm? Není snad učitelský stav čestný? Prosím tě, na čem si tak zakládáš? Brachu, naše hodnosti půjdou s námi do hrobu, ale naše děti zde po nás zůstanou, — dokud je tu Pán Bůh ponechá. — Víš, že moje nejstarší dcera si vzala pekaře, pekařského chasníka neptal jsem se, co má, ale stálo mi, že je hodný člověk. Doufala-li, že s ním bude šťastná, — proč bych tomu bránil? Byl bych se do-

pouštěl násilí. Moje žena byla proti tomu, ale já jsem řekl: "Jen ať si ho vezme, když se mají rádi. A dnes si nemůže moje žena zetě vynachválit. Dali jsme dceři podíl, jaký jsme mohli, odstěhovali se do města, a nyní má zet' pěkně zavedený obchod a vlastní dům."

"Dobře," odvětil správce, "ale že nebude Hroušek mít do smrti dům, tomu snad uvěříš."

"Možná, že nebude, ale má zabezpečené postavení a slušný plat. Ostatně můj zet' a dcera byli spolu šťastni, i když dům neměli, a byli by i teď, kdyby ho ještě neměli, a tvoje dcera byla by také šťastna bez domu — ovšem s Hrouškem; s Paluhou ne, kdyby měl třeba čtyři domy. — Pravda, Hrouškoví jsou chudí lidé, ale poctiví byli vždy i při své nouzi. — Bylo mi těch lidí líto, když jsem je někdy viděl v lese, jak sbírají suché větvičky, nemajíce čím zatopit. Mnohdy jsem řekl tomu chud'asovi: — Uřízněte si tamhle tu soušku, darmo to zde překáží. Ale Paluhu jsem dopadl několikrát při krádeži a konečně jsem mu řekl: "Človče, nespolehejte na pana správce, že vás snad bude hájit; dopadnu-li vás tu ještě jednou, — bude zle." Od té doby dal pokoj. Vidiš, z takové rodiny jsi chtěl mít zetě, co tomu říkáš? Učitel Hroušek vystudoval za nouze a snad i hladu. Paluha by byl nedostudoval, kdybys ty mu byl nerozumně neposkytl několik stovek. To vím všechno. A za to ti teď vypálil rybník. Řekni mi přece, človče, kdo z těch dvou lidí je šlechetnější a čestnější? Hroušek se teď uskrovnuje, aby mohl podporovat rodiče, ale že se Paluha k tátovi a k mámě hlásit nebude, to je tak jisté, jako že slunce ráno vychází a večer zapadá. A takovému darebákovi jsi dal přednost! A nejen to, k manželce a dceři jsi se hrubě zachoval. Snad již uznáš, že jsi byl hodně zaslepen."

To je první kapitola, a teď vyslechni ještě druhou. Ta bude ještě zajímavější, tak zajímavá, že se bojím, aby nevyletěl z kůže, až ji vyslechněš. Tedy se hleď opakovat.

Jak víš, mám v Praze švakra, ženina bratra, je tam úředníkem. Má syna také právníkem, a ten se seznámil s mladým Paluhou. Neptal se ho, odkud jest, ale Paluha je povídálek a co neví, nepoví. A tak se rozpovídal, že má doma známost s děvčetem, se správčovou dcerou. Její tatík že je štědrý a dává peněz dost. — "On myslí, hlupák, že si jeho dcerušku vezme, ale to se mýlí. — Třeba byla správčova, proto je přece jen vesnickou husičkou, a na tu já se nechytím." Tak povídal Paluha mému synovci. "Když dávají, proč bych nebral, ale až nebudu potřebovat, udělám tomu konec. Já zde už mám něco jiného." A pochlubil se, že má v Praze známost s dcerou bohatého uzenáře, který má dva domy a dá dceři veliké věno."

Správce se zarděl zlostí až do tmava. "Tohle že řekl ten darebák?" zvolal, a hlas se mu třásl.

"Ovšem, že řekl. Ale počkej, ještě jsem nedopověděl. Synovec se ho potom teprve zeptal, odkud jest, a on řekl, že z Podubic. Synovec to pak pověděl doma. Švagr věděl, že jsme dobrými přáteli, — protože za hovorů jsem se několikrát o tobě zmínil, a proto mi hned psal, abych tě varoval, bys tomu darebákovi nedával žádných peněz. Jen že to už bylo pozdě. — Chtěl jsem ti to hned povědět, ale v tom jsem se dověděl, že byly u vás ty mrzutosti, a proto jsem to odložil. Domyslí jsem se, co se semlelo. Starý Paluha vykonal své dilo zde, a jeho synáček v Praze. Ted' víš všecko!"

"Padouchové!" zvolal správce. "Já k tomu starému hříšníkovi poběhnu hned, ten teprve pozná, co dovedu."

"Počkej chvilku. Chceš-li tam opravdu jít, vezmi mne s sebou, já dělám při takových výstupech rád svědka, zvláště když je návštěvník tak prudký jako ty. Ale myslím, že si to rozmyslíš a necháš toho. Domnívám se totiž, když jsi provedl jednu hloupost, že nemusíš provést ještě druhou a zahazovat se s leccjakým Paluhou. A co se ted' čertíš, když jsi dal takovému jak ted' Paluhu nazýváš, a je-

ho synáčkovi, který tak potupoval a zlehčoval tvé dobré dítě — přednost před hodným mladíkem a svědomitým učitelem i jeho rodiči — jen proto, že jsou chudí a přece nekradou? Nejednej přece tak nedůsledně."

"Ještě se mi vysmívej!" zlobil se správce. "Raději mi pověz, co mám dělat. Všecko ve mně zrovna vře."

"To vidím. Co máš dělat? Mlčet a být zticha. A chceš-li už někomu namlátit, napráskej sobě, že jsi byl tak lehkověrný a neprozřetelný. O Paluhu se nestarej, s tím já se vypořádám sám. Postarám se, aby on anebo jeho synáček ještě tebe a tvoji dceru nepomlouvali. — Jen se na mne spolehni. A zdali pak to povíš doma?"

"Tohle, co jsi mi vypravoval? To přece není možná."

"I je to možná, a uděláš to. — Musíš své hodné manželce a dceři dáti nějaké zadostiučinění, rozumíš? A nepovíš-li to, já si k nim dojdou a povím jim to sám. Tuhle mám to psaníčko od švakra, nosím je stále v kapse, abych je měl po ruce, až se s tebou sejdu, — a mohl ti je přečíst. Ale snad toho ani nežádáš a věříš mi, že jsem k tomu ničeho nepřidal." Správce neodpovídal. Bylo viděti, jak je rozčilen.

"A ted' mne poslechni a dceři nebraň," pokračoval lesní. "Nehleď na to, že je Hroušek z chudé rodiny. Přemysl byl povolán na knížecí stolec od pluhu."

"Nu, víš, tohle přece nemohu udělati, už pro lidské řeči ne," — odvětil správce.

"Ty se pořád bojíš jen těch lidských řečí! Nedbej toho, co mluví lidé, ale raději poslouvej hlasu svého svědomí. A zatím tohle nechme, myslím, že se časem umoudíš. Ted' pojd' domů, kousek cesty tě doprovodím, aby tě snad nenapadlo učiniti ještě ted' večer Paluhovi návštěvu. On by tě rád neviděl, když bys nenesl peníze."

Lesní se zasmál svým slovům a vzav správce za ruku zaměřil s ním ke dvoru. Tam se teprve rozešli.

Správce nemohl ani doma zata-

jiti ještě svého rozčilení. Když pomyslí, jak se mu Paluhové odsloužili za to, že mladého dosti štědře podporoval, necítil se hněvem. — Paní a dcera to ovšem zpozorovaly a strachovaly se, že se zase strhne nějaká domácí bouře. Při večeri neproněsl nikdo ani slova. Bylo trapné ticho.

"Co pak je ti?" tázala se paní, když děti již ulehly. "Stalo se snad zase něco nemilého?"

"Prosím tě, ani se mne neptej," řekl správce. "Teprve dnes jsem se dověděl, jaký padouch je Paluha a jeho syn také. To je potom vzdělaný člověk! Až hanba povídat." —

"A od koho jsi se to dověděl?"

"Od lesního. Má v Praze příbuzné, a ti mu psali, jak se tam chová mladý Paluha a jak o nás mluví. Ale raději toho nechme. — Darma bych se zase rozzlobil a snad bych se rozběhl na toho chlapa ještě ted'. Kdo by byl tohle tušil!"

Paní správčová se dále netázala. "Vidíš, to máme za dobrodiní," řekla pouze. Mluvila raději tak, jakoby i na ní byla část viny, jen aby muže ukrotila. "Ale prosím tě, s Paluhou ani nemluv, ten zasluhuje jenom opovržení."

Vojtěška té noci spala velice neklidně. Obávala se, že snad někdo otci donesl, že mluvila s Václavovou matkou, a že se proto zlobí. Ale ráno ji matka upokojila.

"Lepšího se nic nemohlo stát," pravila, "nežli že se tatínek dověděl o Paluhově špatnosti. Co to bylo, určitě nevím. Nejsem zvědavá, ale až se sejdu s panem lesním, zeptám se ho na to. Bylo to asi něco tuze špatného, když se tatínek tak rozzlobil."

Lesní zatím hledal příležitosti, aby mohl promluvit mezi čtyřma očima s Paluhou. Proto vyšel si i v neděli odpoledne do lesa. Věděl, že Paluha stále slídívá, a v neděli nejvíce. Vzal si noviny usedl na pokraji lesa a počal čísti. Chvilími pohlížel ke vsi.

Za nedlouho se někdo blížil k lesu. Byl to učitel Hroušek. Lesník se zvedl a ustoupil do blízkého křovi.

"Což si Hroušek přece snad ještě umluvil s Vojtěškou schůzku?" myslil si. "To bych jim zrovna neschvaloval".

Po chvíli se ozvaly kroky. Přicházel Hroušek. Posadil se neda-leko, netuše, že je pozorován. — Rozevřel knihu, kterou nesl pod paží, a zahloubal se do čtení.

"Nu, tohle už na svoji vyvole-nou nečeká," řekl si lesní spokojeně. "To by s sebou knihu nebral. Ale co teď? Mám se mu ozvat či zůstati zticha? — Ale raději počkám, aspoň až dočtu noviny."

Počal opět čísti, ale asi za půl hodiny byl vyrušen. Zase někdo přicházel. Lesní se podíval v tu stranu a poznal Paluhu. Ten procházel řadami stromů, netuše, že jest pozorován od dvou osob. — I Hroušek, který byl také zakryt křovím, jej uviděl.

"Snad na mne zase číhá," pomyslnil si, "ale tentokráte nebude mít co donášet."

Paluha se konečně zastavil u suchého stromu a prohlížel si jej. Potom změřil na kroky jeho vzdálenost od kraje lesa a zase se vrátiv rozhlédl se kolem, sáhl pod kabát, vytáhl malou pilku a počal strom u země uřezávat.

Nyní se Hroušek zvedl a šel zvolna k němu. Paluha, uslyšev kroky, zarazil se a hleděl pilku ukrytí. Ale bylo pozdě. Hroušek ji byl již uviděl.

"Co to děláte, Paluhu? oslovil jej učitel. "Dovolil vám to pan lesní?"

"Na to se neptejte a starejte se o sebe," odsekl Paluha. "A budete hezky držet jazyk za zuby, rozumíte? Nezapomeňte, že vás mám takhle v hrsti, vidíte?" A Paluha udělal rukou posuněk. "Už máte po námluvách?" doložil posměšně.

"Ještě ne," ozval se hluboký hlas lesního, který se nyní k oběma blížil. "Ty teprve budou. A vy se také starejte o sebe a o svého hodného synáčka. Já vás mám také v hrsti. Co víte tuhle o panu učiteli a o správce slečně, to necháte hezky u sebe, ačkoli to není nic zlého. Ale vy umíte přidávat, já vás už znám. Tedy, abychom mezapomněli na hlavní věc. Usly-

ším-li, že jste někde něco povídal, napíši několik řádků tomu bohatému uzenáři do Prahy, jehož dce-ru chce váš hodný synáček oba-lamutit, aby z ní táhal peníze, jako chtěl slečnu správcovou, když jste vymámili na její otci několik sto-vek. Vy jste zloděj, Paluhu, a váš synáček je podvodník, tak sprostý jako vy. Snad si to tedy rozmyslite a nebudete dělati klepy. — A teď pilku sem! Tohle dřevo jste si chtěl připravit a v noci odnést. To se vyřídí u soudu. Pane učiteli, vy jste byl svědkem."

"Milostpane!" vyrazil ze sebe Paluha, který se teprve nyní po-někud vzpamatoval, a sepjal před lesním ruce. "Já už víckrát —"

"Ani řeč!" rozkřikl se myslivec. "Sem s pilkou, není to poprvé!"

"Pane lesní", ozval se Hroušek, "rače toho nechat. Ještě to nevzal — snad bude mít výstrahu a ne-chá krádeží."

Lesní se naň překvapen zahle-děl. "Pane učiteli," pravil, "při-mlouvati se za darebáka, který vám tak ublížil a způsobil takovou mrzutost — to je trochu mnoho. Ale na vaši přimluvu mu to ještě jednou prominu, bude to však už posledně. — Uvidim-li vás tu je-ště jednou," obrátil se k Paluhovi, "pak vás kriminál nemine. Ted' jděte, ale pilku mi dáte. Můžete poděkovati tuhle panu učiteli. A pamatujte si, co jsem vám řekl."

Paluha odevzdal poslušně pilku a plížil se z lesa.

"To byla náhoda, že jste sem právě přišel, pane lesní," — řekl Hroušek. "Kdo by si to byl na to-ho člověka pomyslnil!"

"Ale, ale! Já vím už dávno, že krade. Proto jsem tu na něj číhal. On asi spoléhal na pana správce, kterého tak oklamali. Správce myslil, že si mladý vezme slečnu, ač-koliv ona ho nemohla ani vidět. — To jsem se všechno dověděl, pane učiteli, a teď vám to povídám, aby vás žárlivost nesoužila. Já jsem tu byl dříve než vy, čekal jsem na Paluhu, ale za chvíli jsem se do-čkal vás. Myslnil jsem, že tu máte se slečnou umluvené dostavení-čko." —

Hroušek se zarděl. "Nemáme,

pane lesní, a už nebudeme mít."

"Nu, nesmíte všeti hlavu. Tr-pělivost přináší růže — říká se, a vám jistě také přinese. Jen se při-čiňujte a plňte své povinnosti svě-domitě jako dosud. Uvidíte, že se všechno obrátí. A kam po prázdní-nách — zase na staré místo?"

"Zase, pane lesní, — jsem tam spokojen."

"Máte dobře; když je člověk jen trochu spokojen, ať si místa váží. — Mějte se dobře, s Pánem Bo-hem. Ted' navštívím pana správce a povím mu, jak jsem toho taškáře Paluhu usadil."

Podal Hrouškovi ruku a odchá-zel. Ten byl jeho řeči při výstupu s Paluhou nemálo překvapen. Ted' si marně lámal hlavu, jak se lesní dověděl o jeho známosti s Vojtě-škou. Konečně si pomyslnil, že asi od správce, vždyť byli důvěrnými přáteli.

Ale nebylo to Hrouškovi ani dost málo nemilé, že lesní o tom ví. Znal jej jako hodného člověka a ted' z jeho řeči poznal, že jemu i Vojtěšce přeje. A byl rád, že se s ním setkal. Ačkoli nepochyboval o Vojtěščině upřímnosti, přece ča-sto přemýšlel, jak to asi bylo s mladým Paluhou, a ted' to měl od lesního vysvětleno.

Už se nemohl zabrat do čtení a oddal se myšlenkám. Třeba že z hovoru s lesním se potěšil, přece naň padala tesknost. Připadalo mu, že nemá žádných radostí. — Kdy asi se splní jeho naděje s Vojtěškou, splní-li se vůbec?

Ale tu pomyslnil na rodiče. Co by mu řekla matka, kdyby znala jeho myšlenky? Ještě by jej poká-rala, že hněvá Pána Boha, a měla by pravdu. Vždyť přece nějaké radosti měl. Práce ve škole se mu dařila, měli jej rádi dospělí i děti. A což doma! Byl chloubou rodičů i sourozenců. Jejich "Vašiček" jím byl skoro všim na světě. Jakou měly radost, když jim něco opa-třil! Chodily ted' Hrouškovy děti slušně oblečeny a chloubily se, že jim šaty koupil bratr.

Ted' zase šetřil, aby mohl po-někud upravit ten jejich chudý příbytek. Světnice měla dvě malá okénka, již chatrná, tak že se mo-

hla každou chvíli rozsypati. Aniž rodiče něco tušili, promluvil s truhlářem a objednal u něho nová okna, a něco větví. Nebyla to tak velká výloha, ale rodiče ji ovšem sami nemohli podniknouti. A tak jednoho dne, když Hroušková přišla v poledne z práce, nalezla ve světnici zedníka, který zasazoval rámy do prohloubených oken. — Křížovala se, jaký ji to udělali pořádek. Ještě že byl Vašíček tak moudrý a vynesl peřiny do komory a všechno nádobi do síně. Děti mu pomohly.

"Nic si z toho nedělejte, maminko," chlácholil ji syn. "Než večer přijdete, bude to všechno uděláno. Truhlář už má okna hotová a jenom tyhle rámy ještě natře."

Co bylo pravda, hezky to potom vyhlíželo a ve světničce bylo mnohem veseleji. Ale matka se stále hrozila, jaká to byla výloha.

"Vždyť už to bylo nutné," vysvětloval syn. "Ani jsme nemohli okna otevřít z obavy, aby se nerozsypala. A což kdyby se to bylo při větru stalo? A dvěře také musí být nové. Není u nich ani zámek, klika se vytahuje provázkem, a v zimě kolem nich fičí ze všech stran."

"Ještě také dvěře!" hrozila se matka, ale otec se jen usmíval.

"To zase nechám až na druhý měsíc, maminko," řekl syn, — "a dvěře u síně až za rok."

"I jen ho nech, matko, když z toho má radost," minil otec, "ono tu nejde o nějakou parádu, ale o pořádek. Sám jsem na to nejednou myslel, ale kde pak jsme mohli na něco takového věnovat peníze při našem výdělku!"

Ještě o prázdninách byly zhotoveny nové dvěře, a siň, kde byla jenom upěchovaná hlina, dal Václav vydlážditi cihlami. Potom to v domku už jinak vyhlíželo.

"A zdá se mi, že ani nejste pojištěn proti ohni, tatinku?" otázal se syn.

"To nejsme, hochu. Však jsem zakusil už dosti strachu, kdyby Pán Bůh dopustil oheň, co bychom si potom počali!"

"A střecha je došková!" řekl Václav. "Jak se po prázdninách

vrátím do školy, hned to zařídím. V městě je jednatelství pojišťovací společnosti. Pošlu sem úředníka, aby to prohlédl a odhadl, kolik se má ročně platit. Zapravovati to budu ovšem sám."

"Tolik starostí si s námi děláš!" namítala matka.

"Však vy jste jich měli se mnou více, maminko", odpovídal syn s úsměvem, "a já se vám nebudu moci nikdy odsloužiti."

"Inu, byl to jejich zlatý Vašíček. Kde a jak jen mohl jim způsobiti nějakou radost a umírniti jejich starosti."

Už si nepřál, aby prázdniny uplynuly, stalo se to, nežli se nadál. Zase se již blížil nový školní rok — jenom týden zbýval, pak mu opět nastalo loučení s domovem.

Družný mu již oznámil, kdy přijede, o dva dny dříve, než bylo nutno, a to jen k vůli němu, aby si ještě pohovořili; a on, Václav, chtěl se mu svěřiti se vším, co posud před ním tajil.

V určený den mu šel naproti až na stanici. Však si přítel jistě ponese něco z domova a bude rád, když mu Václav pomůže.

Pozdravili se srdečně, snad ještě vřeleji než jindy.

"Nestonal jsi, Františku?" otázal se ho starostlivě Václav. "Jsi nějak bledý."

"Ne, není mi nic," — odpověděl Družný, "ale loučení s domovem mne tentokrát velice dojalo. Otec mi churaví, jest už star, a proto se o něj bojíme. Matka tolik plakala, když jsem odcházel."

"To tě lituji, Františku," řekl Hroušek soucitně. "Ale každá nemoc nemusí ještě vésti k smrti. — Doufej, že se ti otec uzdraví."

"To je u Pána Boha, příteli. A také, nezapírám, ta tvoje záležitost mne velice rozrušila. Pověz mi, co se od té doby událo, kdy jsi mi o tom psal."

A Hroušek vypravoval všechno podrobně, o správci, Paluhovi i o lesním. "Zdá se mi, že se správce trochu mírní. A co ty o tom soudíš, pověz mi upřímně."

"Povím ti to tedy upřímně. Já bych se nikdy neodvážil činiti si známost se slečnou Vojtěšskou."

"Proč ne? Nezdá se ti býti hodná?" tázal se Hroušek, jsa slovy přítelovými nemile dotčen.

"Naopak, Václave. Myslím, že se tak šlechtných dívek málo nalezne. Ale nezapomněl bych na různost poměrů. Jak jsem správce poznal, soudím, že matka by vám nebránila, ale správce si na sobě trochu mnoho zakládá, a proto se obávám, že asi nepovolí."

"Tedy mi toho neschvaluješ?" otázal se Hroušek zklamaně.

"Třeba bych to zrovna nechválil," řekl přítel, "přece ti ničeho nevytýkám. Přilnuli jste k sobě od maličkosti, a to vás omlouvá oba. Slečna také mohla tušiti, že vaše známost narazí u otce na odpor. A konečně uznávám, že jste jednali zdržlivě a opatrně. Možná, kdybys se byl přihlásil po čase, až vykonáš zkoušky a dostaneš místo na měšťanské škole, že by to bylo jinak dopadlo. Správce by na to jinak pohlížel. Takhle zavinila osudná náhoda či spíše zloba toho Paluhy, že se to prozradilo předčasně. Ale proto se naděje vzdávati nemusíš. Kdo ví, co přinese příští doba. Správce se třeba změní, zvláště když naň bude působiti, a lesní, když je ti přízniv, také mu třeba domluví. A přál bych ti toho a slečně také — zajisté mi věříš. Jenom jednej opatrně, abys správce ještě více nepohněval."

Hroušek stíkl příteli ruku. "Odpoledne ještě k tobě přijdu," pravil.

Přiblížili se zatím ke vsi. Pan řídící stál před školou a už je vyhlížel. Spatřiv je šel jim vstříc.

"To jste hodný, že jdete, Františku," potřásl Družnému rukou, "máme novinu. Po Novém roce začneme učit ve třech třídách, právě jsem dostal oznámení, že bude třetí třída otevřena. Musíme si všechno připravit a už jinak rozdělit."

Odváděl si svého "mládence" do školy, a Hroušek rozloučiv se odcházel domů.

VI.

Odpoledne přišel Hroušek do školy. "Zítra již také odjedu," sděloval Družnému. "Kdy pak půjdeš

ke správcovům?"

"Bud' ještě dnes nebo zítra dopoledne."

"Mám k tobě žádost, Františku," řekl Hroušek. "Bud' tak dobrý, a odevzdej Vojtěšce ode mne dopis."

"Dopis?" zarazil se Družný. "Václave, toho na mne nezádej. Nejsem zvyklý činit něco tajně, bylo by to proti vůli jejich rodičů, nerad bych je klamal. Radil bych ti vůbec, abys prozatím všech styků se slečnou zanechal."

"Ale považ si, že odcházím, a je to jako na rozloučenou. Františku, nevíš, jak je trapná myšlenka, že Vojtěšku neuvidím snad kolik let a nebudu ji moci dát vůbec o sobě vědět."

Družný chvíli přemýšlel. "Budiž tedy," řekl posléze. "Udělám to, ale po druhé nevím, zdali bych se k tomu odhodlal."

"Děkuji ti již napřed, zde máš dopis," pravil Hroušek. "A to bylo to hlavní, oč jsem tě nebudu zdržovati. vím že máš mnoho práce."

Správce byl na poli, jenom pahl. Raději si odbyl návštěvu u správce ještě toho dne, aby se ho zbavil.

Správce byl na poli, jenom pahl a slečna byly doma. Uvítaly jej srdečně, zvláště paní. Vojtěška byla poněkud ostýchavou, jako vždycky. Musil vypravovati, jak se měl na prázdninách; i na rodiče se paní správcová vyptávala.

Družný se dlouho nezdržel, omlouvaje se, že má mnoho práce.

"Podívej se po Stázičce, Vojtěško," řekla paní. "at' přivítá pana učitele. Je asi někde v zahradě."

"Já se budu poroučeti, milostivá paní," řekl Družný. "Stázičku uvidím tedy venku a k panu správcovi si zajdu na pole."

Vyšel hned za Vojtěškou a na chodbě ji řekl: "Slečno, mám pro vás dopis — snad víte, od koho?"

"Děkuji, pane učiteli," řekla Vojtěška zapýřivši se a dopis ukryla. Pak vešla do zahrady a zavolala na sestru. Ta hned se ozvala a vidouc svého učitele radostně k němu pospíchala.

"Poroučím se, pane učiteli — děkuji ještě jednou," řekla Voj-

těška odcházejíc zase domů.

Družný promluvil s děvčátkem několik přívětivých slov, řekl, kdy se započne vyučování, a odešel za správcem do polí.

Příštího dne doprovodil ke městu Hrouška a pak se oddal klidně své práci. Na počátku roku nebylo téměř oddechu.

U správce bylo opět všechno jako dříve. Družný tam docházel každodenně mimo v neděli.

Asi za týden použila Vojtěška vhodně chvíle, aby s ním mohla promluvit.

"Když jste již do všeho zasvěcen, pane učiteli," pravila, "dovolte, abych se vás otázala, zdali jste mi ten dopis odevzdával rád či proti své vůli?"

Družný byl poněkud v rozpacích. "Abych řekl pravdu, slečno, "kdybych neměl Václava tak rád a vás kdybych si tolik nevážil — snad bych to byl neučinil. Také jsem řekl Václavovi, aby toho již na mně nežádal."

"Tak jsem si to také myslila," řekla Vojtěška. "Ale už si nemusíte proto činit výčitky. Já také nemám ráda tajnosti před rodiči a svěřila jsem se tím mamince. A ona mi dovolila, že si můžeme s Václavem ob čas psát. Tatínek ovšem o tom vědět nesmí. Mohu vás tedy prosit, abyste mi tento dopis dal laskavě na poštu?"

"Milerád, slečno," odvětil Družný ochotně. "Jen když je to aspoň s vědomím paní matinky. A o mé mlčivosti zajisté nepochybujete?"

"Ani dost málo, pane učiteli. Děkuji vám."

"Mám z toho obratu velikou radost, slečno," pokračoval Družný. "Víte, že jsem Václavovi upřímným přítelem. Přeji vám, abyste byli šťastni."

Hlas se mu poněkud zachvěl. Vojtěška mu jen poděkovala stisknutím ruky.

Družný se domníval, že se budou dopisy mezi Hrouškem a Vojtěškou často střídati, ale mýlil se. Psali si zřídka kdy. Ukládali si oba zdržlivost a opatrnost. Družný to ovšem schvaloval.

Mezi nim a Vojtěškou již také nebyl tak chladný poměr od té

doby, kdy se stal tak mimo svou vůli jejím a Václavovým důvěrníkem. Oba odložili ostýchavost, ale poněkud zdrženlivým zůstal Družný i dále. Dovedl se opánovat a smířoval se znenáhla se svým osudem, který mu ukládal trpké odříkání.

A při školní práci na svoji bolest zapomínal. Již nyní na podzim se chtěl přihlásit ke zkouškám. Také činili se řídicím přípravy k rozdělení dětí do tří tříd. Na jaře se mělo započít s přístavbou školy. Zatím najala obec prostrannou světnici v jedné chalupě, kde měla být jedna třída umístěna.

"Zde si necháme první a třetí, Františku," řekl pan řídící, "a v chalupě bude druhá. Jen aby ten pán, který sem přijde, byl tak hodný jako vy, abychom měli i nadále svatý pokoj."

V listopadě odebral se Družný ke zkouškám. Setkal se tam s Hrouškem. Oba se pak vraceli s výborným vysvědčením.

Před svátky byl pan řídící vyrozuměn, že bude od počátku ledna dosazen do Podubice zatím za učitele absolvovaný učitelský kandidát Václav Beneš z Danešova.

"Ten tedy ještě neměl místa," poznamenal pan řídící. "Jaký pak asi je? Ale řídící v Danešově jest můj spolužák, ten mi o něm podá zprávu."

Nemeškal a psal do Danešova.

Ještě než ho došla odpověď, obdržel Družný dopis od matky. Oznamovala mu, že otcova nemoc se zhoršila a že je zaopatřen. Aby tedy František přijel domů, možno-li hned.

Hodný syn byl tou zprávou zdrcen. Ukázal matčin dopis řídícímu, nemoha ani promluvit.

"Jed'te tedy, Františku, jed'te" pravil řídící, "pozitří už máme Stědrý den, sám oznámím, že jste si vyžádal na ten den dovolenou. To budete mít smutné svátky, chudáku. Pán Bůh vás potěš a matku také. A hned pište, jak je otcí."

Družný se tedy vydal na cestu. S tlukoucím srdcem spěchal ze stanice k domovu. Otce zastal ještě živého, ale pomoci mu nebylo.

Skonal v noci před Božím Hodem. Družný podal hned svým známým o tom zprávu.

Na pohřeb přijel i pan řídící i Hroušek. Srdečnými slovy projevíli soustrast Družnému i jeho příbuzným.

"Tak potěšujte maminku, Františku," řekl pan řídící po pohřbu. "Poručte svoji bolest Pánu Bohu, matičko. Až budeme mít za rok školu postavenou, můžete jít k Františkovi a hospodařiti mu. Byt bude mít dosti prostranný."

Rozloučili se, a Družný se zarmoucenou matkou osamotněl. Když pak ji před Novým rokem opouštěl, bylo oběma nevýslovně teskno.

"Budu vám často psát, maminko, a po prázdninách, jak Pán Bůh dá, půjdete ke mně," těšil syn matku.

Když v měště vystoupil z nádraží, přidružil se k němu neznámý mladík a tázal se ho na cestu do Podubic.

"Ja tam jdu také," odvětil Družný a doložil, ačkoli mladík svým zevnějškem se mu příliš nelíbil: "Můžete tedy jíti se mnou."

"To jsem rád," řekl neznámý, "aspoň se již nebudu musít doptávat na cestu. Mám v Podubicích nastoupiti učitelské místo."

"Vy jste tedy pan Beneš?" tázal se Družný, nejso překvapen zrovna příjemně. Bylť Beneš oděn dosti ošuměle, a v jeho obličej se jevíly známky zhýralosti. — "Já jsem učitel Družný."

"I to je náhoda!" zvolal Beneš. "To jsem rád, aspoň mi něco povíte seznámíte mne poněkud s poměry v Podubicích. Jaký pak je řídící?"

"Pan řídící je velice hodný," odvětil Družný. "Jsem tam rok, ale netoužím, abych se dostal jinam. I lid je hodný a spořádaný."

"U nás je řídící takový klerikál," počal vykládati Beneš. "O nějakém pokroku nelze u něho ani mluvit."

"Jak to, proč jej nazýváte klerikálem?" tázal se Družný.

"Inu, kamarádi se s farářem a s kaplanem, v kostele hraje na varhany a tak dále — však víte,

co v takovém klerikálovi vězí."

"My u nás sice na varhany nehrajeme, protože nemáme ve vsi kostel, je v sousední obci. Ale do kostela tam chodíme a s panem farářem žijeme v nejlepší shodě."

"Ale tomle je chyba, pane kolego," řekl Beneš. "Učitel se má knězi raději vyhnout na sto kroků."

"Proč pak myslíte?"

"To je přece dokázaná věc, že každý kněz je nepřitelem školy, pokroku a vzdělání."

"Máte snad o tom zkušenosti?" řekl Družný. "Já jsem posud takového kněze nepoznal. Jsem ovšem ještě mladý člověk, ale náš pan řídící, který je přece již zkušený muž, tvrdí, že vždycky nalezl u kněze porozumění a podporu pro školní práci. Možná, že jste takové potupy o kněžích četl v nevěreckých listech, ale, milý pane, řeknu vám přímo, že bych takový plátek nevzal ani do ruky. Vy dávají je obyčejně lidé mravně zvrhlí, vyhnaní studenti, mnohdy lidé, kteří docela vystudovali za peníze z kněžských nadací, a podobní „výtečníci“ Neumi takový spustlík ani pravopis a chce poučovat národ — šířením nevěry a nemravnosti. Proto to v našem národě tak smutně dopadá."

Beneš viděl, že náhodou trefil zrovna na takového klerikála, jakým je jejich řídící. Otočil rychle řeč jinam a vyptával se na školní budovu.

"Školní budovu máme slušnou," odvětil Družný, "ale jsou v ní jenom dvě třídy, první a třetí. Druhá bude v najaté místnosti, a tam budete vyučovati vy, jak pan řídící řekl. Máte tam také světničku, v níž budete bydleti."

"A což strava — tu snad v hostinci dostanu?" tázal se Beneš.

"Myslím, že ano. Já jsem u pana řídícího," odvětil Družný, myslel si: "Z tebe bude mít pan řídící pěknou radost!"

Byl rád, když došli do vsi, čímž se ovšem jejich hovor ukončil Zaměřili ke škole.

"Vedu pana Beneše, pane řídící," sděloval Družný. "Náhodou jsme jeli týmž vlakem a v nádra-

ží jsme se sešli."

Pan řídící si nového učitele pátravě prohlédl. Rozumí se, že se mu ani dost málo nelíbil mladík v ošumělém oděvu, se skřipcem na nose, s rozčuchanými vlasy, a sebevědomým, skoro drzým pohledem.

"Vítám vás," řekl krátce. "Doufám, že budeme žiti všichni ve svornosti, jako bylo u nás posud. Pojd'te, ukáži vám, kde budete vyučovati a bydleti. Pak vás dovedu ke starostovi."

Vzal klíč od najaté místnosti a vyšel s Benešem z domu.

"Milý pane učiteli," řekla paní řídící po jejich odchodu, "to je pěkné kvítí! Muž o něm dostal hrozné zprávy. Je prý to nějaký socialista. Jen si považte — učitel a neznaboh! Počkejte, až si ten dopis přečtete, to budete trnout. Prosím vás, pane učiteli, raději tomu člověku někdy domluvte; mého muže znáte, že je dobrák, ale nějaké nepořádky nestrpí. Až se toho obávám, věřte mi."

"I jen se ho neračte bát, paní řídící. Já už jsem poznal cestou, co v něm je. Měli jsme spolu hned malou potyčku, ale on potom umlkl. Snad nebude tedy tak zle — zdá se, že mnoho kuráže nemá." Pan řídící se za chvíli vrátil. "Tak už víte, Františku, koho jsme sem dostali?" oslovil Družného. "Přečtete si tohle psaníčko, to vás jistě překvapí."

Družný počal čísti dopis, v němž přítel řídícího sděloval, že Beneš je socialista a neznaboh. Ve vsi rozšiřoval socialistické časopisy, působil různice, k otci že je hrubý a ještě jinak dělal pohoršení. Ani vysvědčení nemá valné, a proto asi posud nikde místa nedostal, a teď jej okresní školní rada přijímá jen z nouze, že je to uprostřed školního roku. Býval to hodný hoch, chodil ke mně do školy; ale zkazil se ve studiích čtením; nevěreckých novin. Lituji Tě, příteli, že se dostal zrovna k Tobě. Přeji Ti, abys se ho brzy zbavil." Těmi slovy končil přítel svůj dopis.

"Ted' jsme si o něm povídali s paní řídící," řekl Družný, vraceje

dopis. "Začal mi už na cestě vykládati o klerikálech, ale já jsem ho zarazil."

"Proto on je tak krotký," řekl řídící. "Také na mně viděl, že ho zrovna všele nevitám."

"Ale snad jsi jej měl přece pozvat k večeři a na noclech," mínila paní.

"Ani pomyšlení, matko. Viš že každému rád posloužím a na nějakou vděčnost nečekám, ale aby za to někdo ještě vynadal, to bych přece nerad. A neznaboh, který nectí ani vlastního otce, je schopen všeho. Ostatně mohl požádat, a byl bych mu ochotně vyhověl, ale nabízet se mu s ničím nebudu. Ať vidí, jak soudím o neznabohu. Ale myslím si, že se nás nebude vůbec o nic prosit; bude nás nazývat klerikály, a od těch by snad socialista ničeho nevzal. Tedy jsem mu poradil, aby šel do hospody, což by byl zajisté udělal i bez mé rady, a hostinského aby požádal, aby mu přivezl z nádraží věci. Poznám-li že chce dělati dobrotu a býti pořádným učitelem, bude mít ve mně upřímného přítele. Ale pochybuji o tom. Zatím, aby tuze nerozvázal, budu k němu pilně docházeti, ačkoli to nemám ve zvyku a skoro se mi to protiví. Také jsem mu řekl, že musí býti stavení ráno, vždy před sedmou hodinou otevřeno, protože služka přijde topit."

Ráno, na Nový rok, šli všichni ze školy do kostela. Když se vrátili, přišel za chvíli Beneš, který v kostele ovšem nebyl. Žádal o seznam dětí a potřebné tiskopisy.

"Zde máte seznam z obou tříd," řekl mu řídící. "Které děti přijdou do vaší třídy, máte v nich poznamenáno, a vypište si je. Měl jste přijeti o něco dříve. Psátí můžete zde, ve svém bytě nemáte bezpochyby na co sednout."

Beneš se dal do psaní. Před polednem odešel do hospody k obědu a odpoledne přišel zase. Nikdo si ho valně nevšímal. K večeru sebral, čeho pro třídu potřeboval, a odešel.

Ráno k němu pan řídící dovedl děti, napomenul jich, aby byly pilny a poslušny, a pak se vrátil do

své třídy. Ale když ukončil poslední hodinu, šel do druhé třídy zase, aby tam byl ještě chvíli přítomen vyučování.

Milý učitel byl jeho příchodem zrovna pomaten. Zajíkal se, pletl se v otázkách, zkrátka, bylo viděti, že bude ve škole sotva výtečníkem.

"Pane učiteli," řekl mu řídící po vyučování, "na každou hodinu se musíte svědomitě připravit. sice potom nemá vyučování žádného výsledku. Budu k vám přicházeti často, je to mou povinností."

Za to byl pan Beneš velice výmluvným v hospodě. Tam vykládal přítomným své rozumy o pokroku a zajížděl do náboženství a utrhačně mluvil o kněžích. Někteří jej mlčky poslouchali, ale jiní to nesli nemile.

To však neznaboha nezmate. I kdyby s ním nikdo nesouhlasil, on svoji nevěru vnucuje každému stále. Jeho je potřeba rázně zakřiknouti.

Když se to opakovalo téměř každodenně, řekl mu jeden ze starších sousedů: "Kde pak jste tohle vystudoval, pane učiteli? Takové rozumy si nechte. Nemyslete, že máte před sebou blázný nebo malé děti. Ahyste nás takhle poučoval, na to jste tuze mladý. Proto sem nechodíme. Měli jsme tu již několik učitelů, ale takhle nemluvil žádný. A řeknu vám zrovna: proto jsme nežádali o rozšíření školy a nebudeme zase platiti na stavbu, aby se sem dostal nějaký rouhač. V tomhle chcete cvičiti také děti? To bychom se vám poděkovali. Mohl jste si jíti mezi sobě rovné, u nás s takovým povídáním nepochodíte."

Pan Beneš nevěděl, kudy kam. Jenom prohodil, to že si nemyslí, že jsou v Podubicích někteří lidé pokroku tak nepřístupní. Jinde prý jest jinak.

"Proto vám povídám," řekl zase soused, "že jste měl jíti někam. kde takový pokrokoví lidé jsou. My zde ještě věříme v Pána Boha, a nevěříte-li vy neměl jste sem nejen chodit, ale neměl jste vůbec býti učitelem. Vaši povinnosti jest, abyste vedl děti k Bohu a dával

jim dobrý příklad."

Ted' už pan pokrokář umkl. I hostinská mu potom bez obalu řekla, aby takové řeči nevedl, že by z toho pošly jen hádky, a hosté že by přestali do jejich místnosti docházeti.

Od té doby byl Beneš opatrnějším a mluvil po svém způsobu jen před těmi, o nichž věděl, že se mu neozvou. Rozšiřoval však nevěru ještě jinak. Bral s sebou do hospody nevěrecké časopisy, nechával je ležeti na stole a byl rád, když si je některý z hostů vzal a odnesl.

Jednou v neděli večer přišel do hospody také Svrtka, dělník ze dvora. Nebyl tam ještě dlouho. Nelíbil se ani šafaři, ani správci, ale vzali jej z nouze, protože jeden dělník zemřel, a jiný se právě nehlásil. Dělníci, kteří s ním bydleli, poznali v něm brzy člověka surových mravů. Svoji ženu týral. opíjel se a o děti se nestaral.

Ve Svrtkovi nalezl učitel Beneš pozorného posluchače. Svrtka také sáhl jednou po novinách, které položil učitel na stůl, a podívav se do nich řekl s úsměvem: "Tohle já znám, pane učiteli, to jsou nějaké noviny! Také jsem je dříve odebíral." — Pak se k němu naklonil a řekl šeptem: "Já jsem taky socialista."

"A proč je ještě neodebíráte?" tázal se Beneš.

"Už na to nejsou výdělky, pane učiteli."

"To vám věřím," odvětil. "Dělnictvo je posud zotročeno, zvláště na venkově."

Pan Beneš dělal kavalíra a útratu za Svrtku zaplatil.

Svrtka často do hospody necho- dil, protože všedního dne neměl času. Ale v neděli proseděl obyčejně u pana Beneše celé půldne. Nosil si od něho noviny a tak se "vzdělával," ovšem po způsobu sociálních demokratů, v nevěře a surovosti.

Rozumí, se že takovým jednáním učitel Beneš na vážnosti nezískal. Mluvílo se o něm jenom s pohanou, jak toho zasluhoval, slyšchaly to i děti, také si všímaly, jak se chová, že do kostela nechodí, ve škole při modlitbě si neslušně

počiná, a proto k němu neměly úcty, a šířila se mezi nimi nekázeň a nevázanost.

Rodičové přicházeli k řidicimu se stížnostmi, přišel i starosta a upozorňoval, že mnozí rodičové hrozí, že nebudou posílati děti k Benešovi, když jim dává tak špatný příklad. Nermalou nevoli také způsobilo, že on, učitel, pěstuje důvěrné styky s takovým člověkem, jakým byl Svrtka, jemuž se i pořádní dělníci vyhýbali. Ale Beneš byl rád, že našel aspoň jednoho soudruha.

"To je těžká věc," odpovídal řidící starostovi. "Dohlížím k němu pilně a stále ho napomínám. Už mi řekl, že ve škole koná svoje povinnosti, a co dělá mimo školu, po tom že nikomu nic není, mluvíti že může, ským chce. A kdybychom si nakrásně stěžovali, dostane nějaké napomenutí a zůstane všecko, jako bylo. Zatím nelze ničeho dělati. Však je zde pouze prozatím; až bude místo vypsáno a dojde-li několik žádostí, postaráme se, a bychom sem dostali jiného."

Nicméně ještě jednou Benešovi důtklivě domluvil, upozorniv ho, že je skoro celá obec pobouřena jeho pohoršlivým chováním, kterým se připravil o všecku vážnost. —

Ale toto napomenutí mělo výsledek, jakého nikdo neočekával. V jednom socialistickém listě byl uveřejněn dopis z Podubic, — v němž neznámý dopisovatel vykládal, jak se vede pokrokovému učitel v tak zpátečnické obci, kde je lid zaslepen klerikalismem. — Byl potupen řidící i starosta, a učitel Beneš byl vychválen jako svědomitý a horlivý pracovník, který je vydán zlobě klerikálních rodičů, kteří prý i děti proti němu štvou, navádějí k neposlušnosti a hrozí školní stávkou.

To mělo ty Podubické klerikály zastrašiti a přiměti, aby se "napravili" a dali se na socialistickou víru. Zatím však to mělo účinek právě opačný.

"Tohle přece už nebudeme trpět," řekl starosta, který hned přišel do školy.

Řidící se tomu jen usmál. "Při-

teli, která obec je v socialistických novinách takhle špiněna, ta je jistě pořádná. Co bychom si z toho tedy dělali? Já aspoň bych to považoval za hanbu, kdyby mne takový listek pochválil. Jen at' nás tupí za to, že se známe veřejně k svému náboženství. A kterak dokážete, že to psal Beneš? On to zapře, dopíše do redakce, která je zrovna tak pravdomluvná jako on — a ta mu dosvědčí, že on to ne-

psal. Tak bychom měli z jedné zlosti dvě. Jen to nechme, až toho bude více, tak že potom jíti musí — anebo to s ním těch několik měsíců již vydržíme."

Ale doneslo se to také k okresní školní radě a školní inspektor přijel do Podubic. Řidící mu ničeho netajil, starosta si rovněž postěžoval a Benešovi se dostalo pořádné domluvy s pohrůzkou, nenapraví-li se, že bude propuštěn.

V. F. Mikolášek:

Lankin, N. D.

"Vydej počet z vladařství svého." - (Luk. 16., 2.)

Tato Kristova slova mi přišla na mysl, když jsme zakončovali Marianskou sbírku. Proto dovlím si podati:

- 1.) Několik závěrečných slov.
- 2.) Poslední výkaz na moji adresu došlých dáreků.
- 3.) Celkový přehled naší sbírky.

Mili ctitelé Marianští!

Zahájil jsem tuto sbírku z těchto důvodů:

1.) Abych s pomocí Vaší přispěl něčím aspoň trochu k odčinění té veliké urážky, která se stala v Praze od svedeného davu nemyslicích, seštvaných lidí v prvých dobách opojení z nabyté svobody. Každá revoluce, at' je to kdekoli, vykazuje v prvých nějaké nepředložené činy, někdy krvavé, někdy pouze jen nekrvavé činy zuřivosti řemeslných štváčů. I v tomto případě to bylo vše následkem štvání zuřivců protikatolických—pravých Antikristů. Ale lid již vystřízlivěl a vidí, že chyba se stala, chyba, která zůstane skvrnou na tom čistém štítu svobody naší vlasti tak dlouho, dokud vlast a její vedoucí kruhy, at' vládní nebo společenské, nenapraví té surovosti stržením Marianského sloupu, který byl postaven na památku zachránění Prahy od Švédů. Dnes, kdy historická pravda přichází na světlo, kdy skuteční, opravdoví učenci dokazují nepravdu protikatolických štvá-

čů, dnes je právě doba, aby chyba byla napravena a jméno naší drahé vlasti očištěno před celým světem.

2.) Sbírká ta má ukázati našim bratřím ve vlasti, a všem tanním katolíkům, že nás bolí ta urážka Panně Marii učiněná, a že my jsme začali s napravováním celé chyby touto sbírkou. Tato sbírka má jim dodati odvahy, aby přestali navzájem se bít a kousati a spojili se na podkladě náboženství katolického ku společné práci podle pravidla: "S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až mílo." A s Bohem začnou, když obnoví památnou tu sochu Marianskou na témž místě, kde stála. Mistr Jan Hus, jehož socha na témž náměstí stojí, byl sám velikým ctitelem Panny Marie, a PROTO žádný štváček nemůže použití jeho sochy jako hole proti postavení Marianského sloupu na bývalém místě.

3.) My konečně máme právo žádati, jako katolíci, aby vlast aspoň něčím ukázala nám svůj vděk. Nikdo z nás nedostal žádného vysokého úřadu, nikdo nedostal veliké odměny jako mnozí... ti nemají nároků na vděk národa... My však máme, protože nezištně jsme pracovali. To bude odměna nám katolíkům Americkým, jestli tanní vládnoucí kruhy JAKO DÍKY KATOLICKÝM AMER. ČECHŮM

OBNOVÍ MARIANSKOU SOCHU NA TĚMŽ MÍSTĚ, KDE STÁVALA.

Není všem dnům konec, a proto by měli vládnoucí lidé pamatovat na budoucnost: **LÁSKA BUDÍ LÁSKU — NEVDĚK ODPUZUJE...**

Katolíci čeští a katolíci v Československu vůbec budou touto sbírkou naši povzbuzeni, aby svoji víru sesílili, aby se spojili v jeden celek jako bratři, synové **JEDNÉ CÍRKVE**, pracovali podle přání Sv. Otce k obrození našeho drahého národa...

A prvním činem bude postavení Mariánské sochy... a když nepomohou, jistě nebude odpírati... Musí pamatovat, že vlast jest svobodna. **Katolická církev** se svojí hlavou, Sv. Otcem, se chovala během války vůči naší vlasti korektně, jak musili uznati i její odpůrci... nuže i Ona si zaslouží, aby vděk jí byl ukázán postavením sochy Mariánské na témž místě, kde stávala, a národ aby se ukázal zase národem věřícím, národem Mariánským.

Z těchto důvodů byla sbírka podniknuta a **DÍKY BOHU** dobře se vydařila, na přímělu Panny Marie.

PROTO:

Vřele děkuji, upřímným "Zaplat' Pán Bůh" a "Panna Maria VŠEM, kéž odplatí": těm, kdož přispěli i **TĚM**, kdož proti sbírce pracovali, neboť oni na tuto sbírku upozorňovali velice dobře.

Upřímně děkuji všem spolu-bratrům, kdož mne povzbuzovali, laikům, kteří mi dodávali odvahy. **Bůh Vám žehnej a Panna Maria odplat'!** Bez Vaší pomoci bych byl nemohl sbírku dokončit.

Upřímně děkuji ctihodnému p. Dr. Dostálovi, K.S.G. a Commandeuru, za jeho uveřejňování mých článků v "Hlasu" a "České ženě" nezkráceně.

Vřele děkuji Tiskárně Českých Benediktinů a jejímu řediteli dp. J. Chvátalovi O.S.B., za uveřej-

ňování článků a kvitování příspěvků v "Katolíku" a "Národu".

Byla to skutečně spolupráce všech upřímných ctitelů Mariánských v Americe a vydařila se výtečně—lépe, než jsem za daných okolností očekával. Ač poměry zdejší nejsou zrovna nejlepší, se všech stran přicházely příspěvky na tento vznešený účel: **přicházely checky, přicházely Dollary, přicházely známky, přicházely i desáčky, čtvrtáčky a větší mince.** Srdce mi plesalo nad touto láskou k Panně Marii a jsem jist, že ONA, která nikoho neopustila, kdo se pod JEJÍ ochranu utíkal a Ji o pomoc vzýval, Vám všem odplatí.

Seznam všech dárců bude poslán Jeho Excellenci, nejd. panu arcibiskupovi Msgr. Dr. Karlu Kašparovi, aby mohl sám posouditi obětavost našeho dobrého katol. lidu českého v Americe.

Od posledního seznamu došlo na moji adresu (celkový seznam níže):

Msore. A. Klein, Brainard, Neb.	\$10.00
N. N., Nebr.	2.00
Mrs. M. A. Průcha, Omaha	2.00
A. M. K., Nebr.	2.00
Mrs. F. Machovec, Minn.	1.00
F. J. Paver, N. D.	1.00
Rev. F. Klinkáček, D.D., Tex.	1.00
I. M. Pávek, Minn.	1.00
Jan Shonka, Nebr.	1.00
Rodina F. A. Kotásk. N. D.	1.00
N. N., Mandan, N. D.	.75
A. M. Bradáč, N. D.	5.00
Jan Horák, N. Y.	2.00
Jan a Barbora Minařík, Ind.	1.00
Mat. Jindra, Baltimore	1.00
N. N., Kansas	1.00
F. Jilek, Wis.	1.00
F. E., Cedar Rapids, Io.	.50
Jos. J. Hořava, Tex.	1.00
Mrs. I. Vojkůvka, N. D.	1.25
Mrs. M. H. Cherny, N. D.	1.00
Frances Macháček, Sr.	1.00
John M. Bartoš, Tex.	5.00
Anna Novák, Iowa	1.00
P. Prokop, Minn.	1.00
Ed. Mikšátko, Minn.	1.00
St. T. Froněk, Mich.	1.00
N. N., Mich.	1.00
N. N., Angus, Minn.	1.00
N. N., Loyalton, S. D.	5.00
N. N., Minn.	1.50
Mrs. Anna Pávek, Minn.	1.00
Jos. Svoboda, Neb.	1.00
J. Kostohryz, N. D.	1.00
Jan Kolář, O.	5.00
Mart. Sklenář, Kans.	1.00

N. N., St. Paul	1.00
N. N., Texas	1.00
Jos. Kopriva s rodinou, Kans.	5.00
Fr. J. Janovec, Wis.	1.00
N. N., Nový Hradec, N. D.	1.00
J. F. B., Neb.	3.00
J. Brom, Minn.	1.00
Jos. Slesinger, Texas	1.00
Jos. Motl, Minn.	1.00
Ros. Tůma, Minn.	1.00
V. J. Suda, Neb.	1.00
Miss M. Jurka, Wis.	5.00
F. Podzimek, Sr., S. D.	1.00
M. F. M., New Prague, Minn.	.50
Mrs. Ant. Beneš, Wis.	1.00
Jos. a Josefa Lev, Minn.	1.00
Nejmenovaná, Kans.	5.00
J. L. Minšik, Chicago	1.00
Mrs. E. Procházka, Neb.	1.00
F. J. Smrží, Neb.	1.00
Mrs. M. Nouza, Ill.	1.00
F. A. Hájek, Sr., Nebr.	5.00
Jos. Boukal, Oregon	10.00
N. N., Ill.	1.00
Mrs. John Jurajda, Tex.	1.00
N. N., Texas	1.00
Leo Bratšovský, Mont.	1.00
Frant. Kusalíková, Canada	1.00
Mrs. Rose Erhard, Ill.	1.00
Mrs. J. Kovářik, Sr., N. D.	1.00
Anna Mrázek, Omaha	5.00
A. M. B., Neb.	1.00
Fr. Slováček, Mich.	1.00
Fr. M. Brych, S. D.	1.00
Jan Svoboda, Neb.	1.00
Čtenářka "Katolika", Minn.	1.00
Antonie Kolář, O.	5.00
Mrs. L. Švehla, Kans.	1.00
N. N., Bee, Nebr.	1.00
Josefa Záhrobská, Pa.	1.00
M. Čmolík, Cleveland	1.00
Marie Petr, Cleveland	2.00
E. F. Krejčíček, Tex.	1.00
Mat. Daněk, Wis.	1.00
Marie J. B., Pisek, N. D.	2.65
N. N., Oklahoma	1.00
Ant. Pettera, Wis.	2.00
N. N., Florida	10.00

Úhrnný výkaz sbírky:

Redakce "Hlasu" mi odevzdala	\$212.20
Tiskárna Českých Benediktinů	
"Katolík"	137.90
Na moji adresu došlo	326.40
Celkem	\$676.50

Odesláno Skala State Bank v Chicagu k odeslání Jeho Excell. Msgr. K. Kašparovi, arcibiskupovi pražskému a primasovi českému, checkem \$676.50.

Kolik dostaneme těch korunek oznámím v novinách později.

Končím, upřímně, ze srdce **všechněm děkuje za laskavou spolupráci a lásku ku vznešenému účelu. Bůh Vám zaplat' všem, Panna Maria, k Její po-**

etě svoje příspěvky obětavě posílali, kéž milestivě vám všem přispěje svojí přímluvou a ochranou.

Kéž naše sbírka posílí a roznítí lásku našich bratří ve Vlasti, aby oni se uchopili idee odčinití nešťastnou událost zničení Mariánské sochy a zahájí sbírku na tento účel.

My jsme vykonali svoji povinnost, kéž i oni ji vykonají...

K nastávajícímu sjezdu katolíků Republiky Československé dovoluji si jménem dárců volati:

"Bůh Vám žehnej a posilni Vás, Panna Maria ochraňuj Vás, bratři a sestry katolické a probudí ty, kdož spí, nebo bloudí, aby byl, jak Kristus pravil: "Jeden ovčinec a jeden pastýř."

P. S.—Dárky na kostelíček v Lomici budou kvitovány později, aby se to nepletlo. Prosím o další, jestli to možno.

V. F. Mikolášek.

Poznámka redakce "Hlasu":

Dárky na Mariánský sloup v Praze do poslední chvíle od čtenářů "Hlasu" a čtenářek "České Ženy" docházely, a proto jsme důst. p. Václavu F. Mikoláškově posledně zaslané peníze poslali dne 10. června t. r. Byl mu zaslán obnos čekem na \$85.25, který důst. p. Václav F. Mikolášek dodatečně pošle Jeho Excellenci ndp. arcibiskupu Dru Karlu Kašparovi v Praze. Dárky poslední jsou tyto:

MILODARY NA MARIÁNSKÝ SLOUP V PRAZE.

Josefa Šipová, Mo.	\$ 50
Anna Bezděková, Mo.	1.00
Antonie Gajurová, N. Y.	5.00
J. Dudík, Texas	1.00
J. Schenfelt, Cal.	1.00
A. J. Polanský, Tex.	2.00
J. Holan, Wis.	1.00
J. Nováček, Minn.	1.00
J. Lorenz, Neb.	1.50
A. Stalmashanek, N. Y.	1.00
J. A. Hájek, Neb.	1.00
M. Čuchna, Ill.	1.00
N. N., Sacramento, Cal.	10.00
L. Stašek, Ill.	1.00
J. Průša, Kans.	.50
L. Miškovská, Neb.	1.00
Fr. Mikulica, Can.	1.00
A. Židek, Kans.	1.00
M. Hilb, Kans.	1.00

J. J. Otáhal, Tex.	3.00
J. Dujka, Tex.	1.00
Marie Prajková, N. Y.	5.00
E. W. Faltýsek, Tex.	1.00
Ros. Sluková, N. Y.	2.00
Pi. M. Žáčková, N. Y.	1.00
R. Wachalác, O.	1.00
Marie Krcpová, O.	1.00
Vac. Mach, Neb.	1.00
A. Svobodová, Mo.	1.00
Anna Plháková, Mo.	2.00
K. Mat'chová, Neb.	1.00
Fr. Houdek, Neb.	.50
F. V. Marek, Tex.	2.00
Fr. Okruhlik, Tex.	2.00
J. Hruža, Can.	5.00
J. Kolář, Tex.	.50
V. Škoda, Ill.	.50
M. Loskot, Mont.	.25
J. A. Chapek, Neb.	1.00
N. N., Clarkson, Neb.	1.00
J. Růžička, Tex.	1.00
A. Zemánek, Tex.	1.00
M. Kreník, Minn.	1.00
Fr. Nováček, Can.	1.00
Anna Pirová, Pa.	2.00
J. J. Fojtík, Tex.	1.00
M. Kratochvíl, Pa.	1.00
C. Melcher, Tex.	1.00
Ros. Svoboda, S. D.	1.00
Anežka Vaňková, O.	2.00
J. F. Bilder, Minn.	1.00
Pi. F. Kuřátko, Ill.	1.00
F. J. Oborný, Neb.	1.00
Františka Kotásková, N. Y.	2.00
A. Hlubek, Io.	1.00
K. Šmrhová a N. N., Nebr.	2.00
Celkem	\$85.25

Tím celá sbírka dostoupila na obnos \$761.75, na něž čtenáři "Hlasu" a čtenářky "Č. Ženy" přispěli obnosem \$297.45. Vroucí díky všem šlechetným dárcům a dárkyním.

Důst. p. Václav F. Mikolášek tímto sbírku na Mariánský sloup s mnohými nepřijemnostmi a těžkostmi úspěšně ukončil a vykonal tím chválný čin, který má nejen význam pro katol. Čechy a Slováky, ale pro Církev svatou a pro dobrou pověst našeho národa. Zaslouhuje si za to upřímných diků a srdečné: "Pán Bůh zaplat'!" — A nyní pár slov

NA VYSVĚTLENOU!

Při této sbírce na Mariánský sloup bylo vzpomenuo první sbírky pro týž účel zahájené v "Hlasu" 18. prosince 1923. Nechceme zde uvádět jména pisatele ani časopisů, v nichž se o věci zmínka učinila. Stalo se tak jistě

nikoli ze zlé vůle, ale z neinformovanosti. Chceme zde tedy kratičce také "vydat počet z vladarství svého".

Dne 18. prosince 1923. bylo H. Dostálem uveřejněno provolání na 1. straně "Hlasu":

"Pomozme postavit Sochu Svobody v Československu!" — "Odčinnme urážku, způsobenou Panně a Matce Boží Marii.

Krajané a krajaneky, přineste dar Té, Která nám dala dar nej-cennější—Spasitele světa. Učinnme tak my, občané Spoj. Států, jichž Patronkou je Neposkvrněná Panna Maria." — — —

Na toto provolání sešla se první sbírka dne 1. ledna 1924. v obnosu \$72.00.

Druhá sbírka, uveřejněná v "Hlasu" 5. února 1924., vynesla \$261.57, která hned odeslána byla Jeho Excellenci, nejdůstp. arcibiskupu Pražskému Dr. Fr. Kordačovi.

Dne 7. března 1924. sešlo se \$147.60 na týž účel a poslány ndp. arcibiskupovi F. Kordačovi.

Dne 8. dubna 1924, poslal J. Ex. ndp. arcibiskup "Vroucí díky americkým krajanům za tyto milodary". Mezi jiným psal:

"Milý pane redaktore! Vaše dopisy jsem obdržel, jakož i o-hlášené sbírky Kč 2,000 a Kč

NEBEZPEČÍ KOŽNÍCH NEDUHŮ.

Moje máti trpěla 26 let zlou kožní nemocí nejen na obličejí a rukou, ale po celém těle, ač byla v nemocnicích a měla nejlepší specialisty celého Pittsburgu. Já trpěl různými potížemi a nejvíc též kožní vyrážkou, koupil radiové kompresy co prodává p. Bernard Stříž, B. 712, San Antonio, Tex., které se tak dobře osvědčily, že jsem je zapůjčil matce a po několika měsících zbývají jen dvě malé skrvny na loktech, které asi brzy též zmizí. Všichni známi se jí táží čím se léčí. Střížovými kompresami které každopádně hlavně pro všechny kožní nemoci doporučuji. S. Bonický, 4309 Romo St., Pittsburg, Pa.

Staré noviny v domácnosti.

Novinový papír můžeme velmi dobře upotřebit v domácnosti a to k nejrůznějším účelům. V zimě nám může být náhražkou za dříví k zatápění. K tomuto účelu pevně stočíme několik listů novin v tuhé závitky a vložíme do nádoby s vodou. Když tu dostatečně změknou, vytlačíme z nich vodu a necháme je po několik dnů schnouti na balkoně nebo jinde. — Sklo se velmi dobře čistí a leští v novinách obsaženou tiskařskou černí. Také k čistění oken a zrcadel se noviny výborně hodí. Nejprve vytreme předmět mokřím šatem a očistíme z největší špíny a pak vytíráme novinami, které jej zbaví posledních zbytků mastnoty, vlhkosti a dodají lesku. Stříbrné a zlaté věci získají opět svůj bývalý lesk pomocí tiskařské černě. Čím je tato čerstvější, tím lépe. — Kožešiny, plstěné klobouky a vlněné věci, které jsou ohrožovány moli, ukryjeme do sáček z novin, které dobře zalepíme. Vůně tiskařské černě moly odpuzuje, proto je dobře noviny čas od času vyměnit za čerstvé. Také koberce dají se takto uchovat. — Někteří lidé si v zimě stěžují na chladné nohy a trpí velmi vlhkostí. Vyloží-li si střežící novínovým papírem, velmi tomuto zlu odpomohou. — Chceme-li zachovat některé pokrmy dlouho teplé a při tom ušetřit plyn a topiva, obalíme nádobu s pokrmem několika vrstvami novin a pokryjeme ještě bedničkou nebo pod. — Pomocí novin ušetříme si také velkou spoustu práce, třeba při čistění zeleniny, brambor, čistění bot, zkrátka při každé práci, po které zůstávají odpadky. Jedním hmatem jest vše v kbelíku nebo v ohništi. Vložíme-li do odpadkových nádob staré noviny, ušetříme si další čistění. Utíráme-li před mytím dna hrnců novinami, po

případě vytíráme všechny zamoštěné nádoby dříve papírem, ušetříme utěrky i hadříky a práce není pak tak nepříjemná. Noviny klademe také všude tam, kde oduletují kousky, při malování na podlahu i nábytek, čímž si ušetříme další čistění. — Papír je v domácnosti vůbec velmi důležitý. Nepromastitelný papír, který se dá koupit v hygienických krabicích, používáme i při vaření, k vážení a krouhání. Uchrání nás od ušpinění mnoha talířů i mis. Papírové ubrousky se rovněž mnoho používají, při předkládání ovoce, cukroví atd. Takto v domácnosti všestranně využívaný papír možno teprve prodati do makulatury.

Nejužitečnější ryбка. Když byl budován Panamský průplav, kterým byla odříznuta Amerika severní od jižní a spojen oceán Atlantický s Tichým, hynuly zde tisíce dělníků zvláště evropských a čínských, nezvyklých zdejšímu podnebí, malárií a žlutou bahenní zimnicí. Podobně jako kdysi v Panamě, řadí malarie a bahenní zimnice doposud v souostroví Antilském, v Atlantickém oceánu, na východ od střed. Ameriky a Panamy. I tyfus je zde často domovem a mor. Černoši jsou vůči těmto nemocem poměrně odolní, běda však Evropanu neb Číňanu, který byl bodnut komárem z antilských bažin. Jediný ostrov Barbados na východ od Malých Antil, britský majetek, veliký 430 čtv. km, s hustotou obyvatelstva téměř 4krát větší než Čechy, je prost malarie i ostatních nemocí, pocházejících z bažin, ze špatné, hnilé vody a komárů. Proč? Protože na Barbadosu žije podivuhodný ochránce lidského zdraví, zdravotní dozorce, docela neobvyklý, rybička nazývaná "rybkou milionovou", přírodovědecky *Girardinus pectiloides*. "Milionová" protože, že

žije na ostrově v nesčetných milionech, oživuje každou kaluž, každou tůňku, každý rybníček v množství, nad nímž lze jen tiše žasnout. Rybička ta patří k nejmenším rybkám světa. Podobá se poněkud kaprovitým rybkám, má však v čelistech zoubky a rodí živá mlád'ata na místě jiker. Samička bývá dlouhá až 2½ cm, pestrobarevný sameček až o 1 cm menší, mladá, teprve zrozená rybička, 4 mm. Často bývá chována v akváriích. Nuže, tato rybička vykonává na Barbadosu skutečně službu zdravotní policie. Kde ona jest, vymizí z vody každý jiný drobný tvor, každý korýš, hmyz a hlavně všechny komáří larvy, takže je nemožno, aby se další komáři v okolí líhli. Dravých nepřátel drobný tvoreček ve vodách barbadoských nemá, mimo to množí se s úžasnou rychlostí. Angličané, kteří pozorovali její neustálou chuť k jídlu a blahodárné působení hygienické, pokusili se již před více lety aklimatisovati, nasaditi milionovou rybičku i na jiných ostrovech, v jiných krajinách, které trpí malárií a bahenní zimnicí; někde se jim to zdařilo, někde ne, jak by si byli přáli. Kde však si rybička zvykla, počala se rozmnožovat ihned v miliony jako ve svém původním domově a komáři, přenášející zárodky strašlivých nemocí, zkrátka zmizeli. Pokusy s milionovou rybičkou ději se dále.

Spravedlivý. Matka: "Miroušku, nezapomeň, že se musíš o sáňky poctivě dělit s Jeníčkem!" Miroušek: "Ale zajisté, maminco, on je má do kopce a já s kopce."

Vážná obava. Pepíček v museu: "Nechod', mami, tak blízko k tomu lvu!" — Maminka: "Ten už nic neudělá — je vycpaný." Pepíček: "Ale což, kdyby nebyl docela vycpaný?!"